

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Lijsternest (Kortrijk, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2021F160
Juli-September 2021

RAPPORTERING OPGRAVING
DEEL 2: VERSLAG VAN RESULTATEN VAN DE OPGRAVING

Voorafgaand:

- Verslag van resultaten bureauonderzoek (2018D254) (ID 14173)
- Programma van maatregelen (2017H196) (ID 14173)
- Verslag van resultaten landschappelijk bodemonderzoek (2020E126) (ID 18432)
- Verslag van resultaten verkennend archeologisch booronderzoek (2020E128) (ID 18432)
- Verslag van resultaten vooronderzoek met ingreep in de bodem (2021A154) (ID 18432)
- Programma van maatregelen (2021A154) (ID 18432)
- Archeologierapport (2021F160)

Colofon

Ruben Willaert nv
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Marie Lefere, Iris Vanhecke

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert nv, OE/ERK/Archeoloog/2016/00069

© Ruben Willaert nv, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert nv.

Ruben Willaert nv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Archeologierapport	8
2	Verslag van resultaten van de opgraving.....	8
2.1	Beschrijvend gedeelte	8
2.1.1	Administratieve gegevens.....	8
2.1.2	Archeologische voorkennis	10
2.1.3	Onderzoeksopdracht	11
2.1.4	Beschrijving van de geplande herinrichting	12
2.1.5	Beschrijving van de uitgevoerde werken.....	13
2.1.5.1	Motivering van de onderzoeksstrategie	13
2.1.5.2	Organisatie van de opgraving	14
2.1.5.3	Gebruikt materiaal	15
2.1.5.4	Beschrijving en motivering van eventuele afwijkende methodiek en bijstellingen van de oorspronkelijke strategie	16
2.1.5.5	Motivatie van de selectie van de vondsten.....	16
2.1.5.6	Motivatie voor de selectie van de stalen	16
2.1.5.7	Inbreng specialisten	16
2.1.5.8	Algemene wetenschappelijke advisering.....	16
2.2	Assessmentrapport.....	17
2.2.1	Gehanteerde methoden, technieken en criteria.....	17
2.2.2	Assessment	17
2.2.2.1	Assessment van de vondsten.....	17
2.2.2.2	Assessment van de stalen.....	20
2.2.2.3	Conservatie-assessment	20
2.2.2.4	Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren..	20
2.2.2.5	Assessment van de archeologische site.....	21
2.2.3	Potentieel voor wetenschappelijk onderzoek, aard en waardering.....	22
2.2.3.1	Uit te voeren onderzoeken en voorziene kaders	22
2.2.3.2	Strategie voor verwerking.....	22
2.2.3.3	Conservatiestrategie	23
2.2.3.4	Onderzoeksvragen die dienen beantwoord te worden bij vervolgonderzoek .	23
2.3	Interpretatie van het onderzochte gebied	24
2.3.1	Beschrijving van het onderzochte gebied.....	24
2.3.1.1	Traditionele landschappenkaart	24
2.3.1.2	Geologie.....	25
2.3.1.3	Bodem	26
2.3.1.4	Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop.....	30
2.3.1.5	Hydrografie	31
2.3.1.6	Historische voorkennis.....	32
2.3.1.7	Archeologische voorkennis.....	37
2.3.2	Voorlopige beschrijving van de archeologische site op basis van het sporen- en vondstenbestand	44
2.3.2.1	Analyse van de opbouw van de archeologische site	44

2.3.2.2	Analyse van archeologische structuren, spoorcategorieën, spoorcombinaties en individuele sporen.....	44
2.3.3	Bespreking van de resultaten gekoppeld aan het uitgevoerde natuurwetenschappelijke onderzoek.....	53
2.3.3.1	Beschrijving van de analysemethoden en technieken.....	53
2.3.3.2	Beschrijving van de uitwerkingsmethoden.....	53
2.3.3.3	Beschrijving van de vondsten die op basis van selectie bij het assessment verder onderzocht werden.....	54
2.3.3.4	Beschrijving en analyse van de vondstcategorieën.....	54
2.3.3.5	Beschrijving van de typologische, chronologische en ruimtelijke indeling van de vondsten.....	55
2.3.4	Datering en interpretatie van de archeologische site.....	56
2.3.4.1	Relatieve datering op basis van het sporen- en vondstenbestand.....	56
2.3.4.2	Absolute datering op basis van de vondsten.....	56
2.3.4.3	Absolute datering op basis van natuurwetenschappelijke dateringstechnieken	56
2.3.4.4	Absolute datering op basis van historische bronnen.....	56
2.3.4.5	Tafonomische opbouw en formatie van de archeologische site.....	56
2.3.5	Synthese.....	56
2.3.5.1	Gemotiveerde interpretatie van de vondsten, vondstcategorieën, sporen, spoorcombinaties, spoorcategorieën, archeologische structuren, en activiteitenzones.....	56
2.3.5.2	Confrontatie van de bevindingen met eerder uitgevoerd onderzoek.....	57
2.3.5.3	Verwachtingen ten aanzien van nog niet opgegraven archeologisch erfgoed op het onderzochte terrein.....	57
2.3.5.4	Besluit.....	57
2.3.5.5	Belang en betekenis van de archeologische site binnen de bestaande kennis.....	57
2.3.5.6	Zones waar geen archeologisch erfgoed aanwezig is.....	57
2.3.6	Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	57
2.3.7	Samenvatting van het onderzoek voor een gespecialiseerd publiek.....	58
2.3.8	Samenvatting van het onderzoek voor een niet-gespecialiseerd publiek.....	59
2.4	Bibliografie.....	59
2.5	Bijlagen.....	60
2.5.1	Verslag van het natuurwetenschappelijk onderzoek.....	60
2.5.2	¹⁴ C-dateringen.....	60
2.5.3	Dagrappporten.....	60
2.5.4	Sporenlijst.....	61
2.5.5	Vondstenlijst.....	61
2.5.6	Monsterlijst.....	61
2.5.7	Fotolijst.....	61
2.5.8	Foto aardkundig profiel.....	61

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied en opgravingszone weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	9
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 9	
Figuur 3: Zicht op de aangelegde proefsleuven.....	11
Figuur 4: Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek.	11
Figuur 5: Weergave van het sleuvenplan met aanduiding van de advieszone.	12
Figuur 6: Geplande werken.	13
Figuur 7: Voorstel puttenplan weergegeven op de GRB-basiskaart.	14
Figuur 8: Voorbeeld van een Dressel 20-amfoor.	18
Figuur 9: Zicht op de rand van het kommetje (VNR. 9).	18
Figuur 10: Tekening van VNR. 9.	18
Figuur 11: Bodemfragmenten van dolium (VNR. 2).....	19
Figuur 12: Rand in handgevormd aardewerk (VNR. 8).	19
Figuur 13: Tekening van VNR. 8.	19
Figuur 14: Fragmenten van <i>imbrex</i> (VNR. 4).	20
Figuur 15: Projectgebied en opgravingszone weergegeven op de traditionele landschappenkaart (Bron: Geopunt).....	24
Figuur 16: Projectgebied en opgravingszone weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).....	25
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt)..	26
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt).	27
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2019, Bron: Geopunt).	28
Figuur 20: Opgravingsplan met aanduiding van de verschillende opgravingszones en de aangelegde bodemprofielen.	29
Figuur 21: Zicht op profiel 2 in Put 1 vanuit het zuiden.	30
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 23: Profiellijn hoogteverloop: W-O (Bron: Geopunt).....	31
Figuur 24: Profiellijn hoogteverloop, N-Z (Bron: Geopunt).	31
Figuur 25: Projectgebied weergegeven met de verschillende waterlopen op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	32
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de Deventerkaart (1560).	34

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	35
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart Vandermaelen (146-1854).	36
Figuur 31: Projectgebied en opgravingszone weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (Bron: Geopunt).	37
Figuur 32: Zicht op de aangelegde proefsleuven.	39
Figuur 33: Allesporenkaart.	39
Figuur 34: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).	40
Figuur 35: Thematische kaart.	45
Figuur 36: Coupe AB op S4.	46
Figuur 37: Gedigitaliseerde coupetekening van S4	46
Figuur 38: Vlakopname van S14.	47
Figuur 39: Coupe AB op S14.	47
Figuur 40: Gedigitaliseerde coupetekening van S14	47
Figuur 41: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S6.	48
Figuur 42: Gedigitaliseerde coupetekening van S6	48
Figuur 43: Vlakopname (links) en coupe AB (rechts) op S10 en S11.....	48
Figuur 44: Gedigitaliseerde coupetekening van S11	49
Figuur 45: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S25.....	49
Figuur 46: Gedigitaliseerde coupetekening van S25	49
Figuur 47: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S26.....	50
Figuur 48: Gedigitaliseerde coupetekening van S26	50
Figuur 49: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S28.....	50
Figuur 50: Gedigitaliseerde coupetekening van S28	51
Figuur 51: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S31.....	51
Figuur 52: Gedigitaliseerde coupetekening van S31	51
Figuur 53: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S29.....	52
Figuur 54: Gedigitaliseerde coupetekening van S29	52
Figuur 55: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S30.....	52
Figuur 56: Heule – Lijsternest, administratieve gegevens van het pollenstaal.....	53

Figuur 57: Heule – Lijsternest, overzicht van het macrorestenstaal.....	54
Figuur 63: Overzicht van de verschillende vondsten.	55

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: de administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn het onderzoek en de locatie van het onderzoek.	8
Tabel 2: Overzicht en aantallen van de verschillende vondstcategorieën.	17
Tabel 3: Overzicht van de vondstcategorieën per spoor.....	17
Tabel 6: Weergave van het aantal aangetroffen sporen.....	21
Tabel 7: Stalen geselecteerd voor natuurwetenschappelijk onderzoek.	22
Tabel 8: Overzicht van de historische situatie met de historische kaarten.	33
Tabel 10: Overzicht en aantallen van de verschillende vondstcategorieën.	55

1 Archeologierapport

Zie Deel 1: Archeologierapport (ID 239)

2 Verslag van resultaten van de opgraving

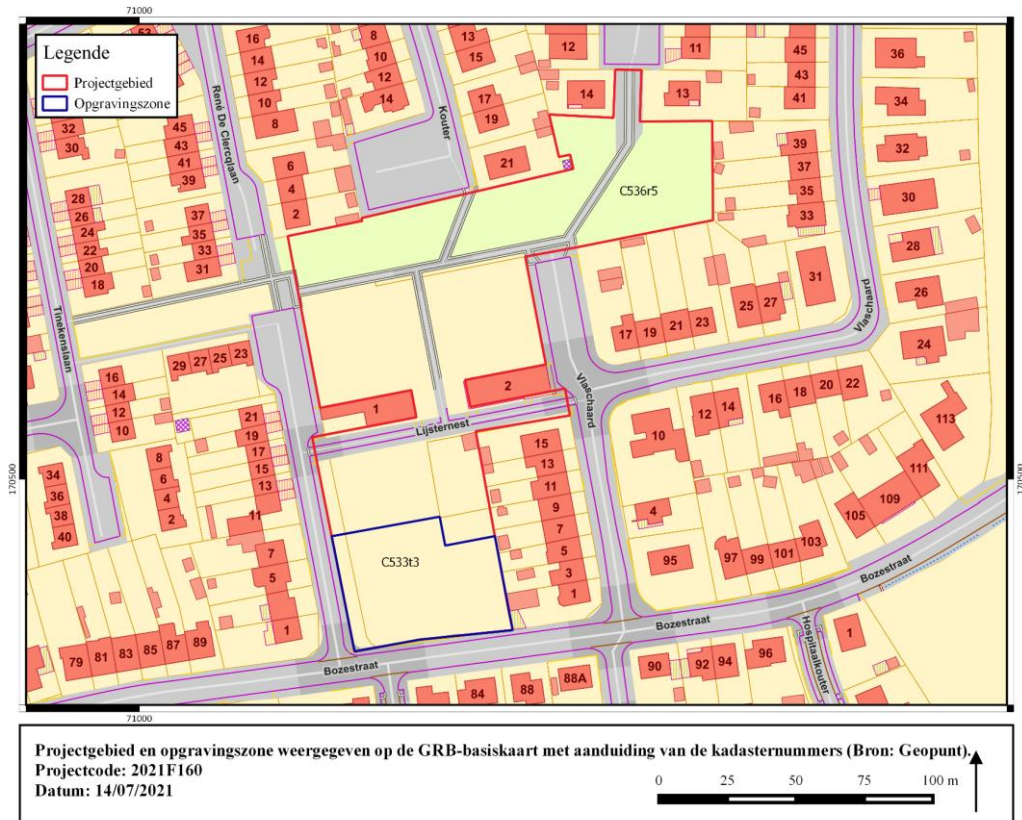
2.1 Beschrijvend gedeelte

2.1.1 Administratieve gegevens

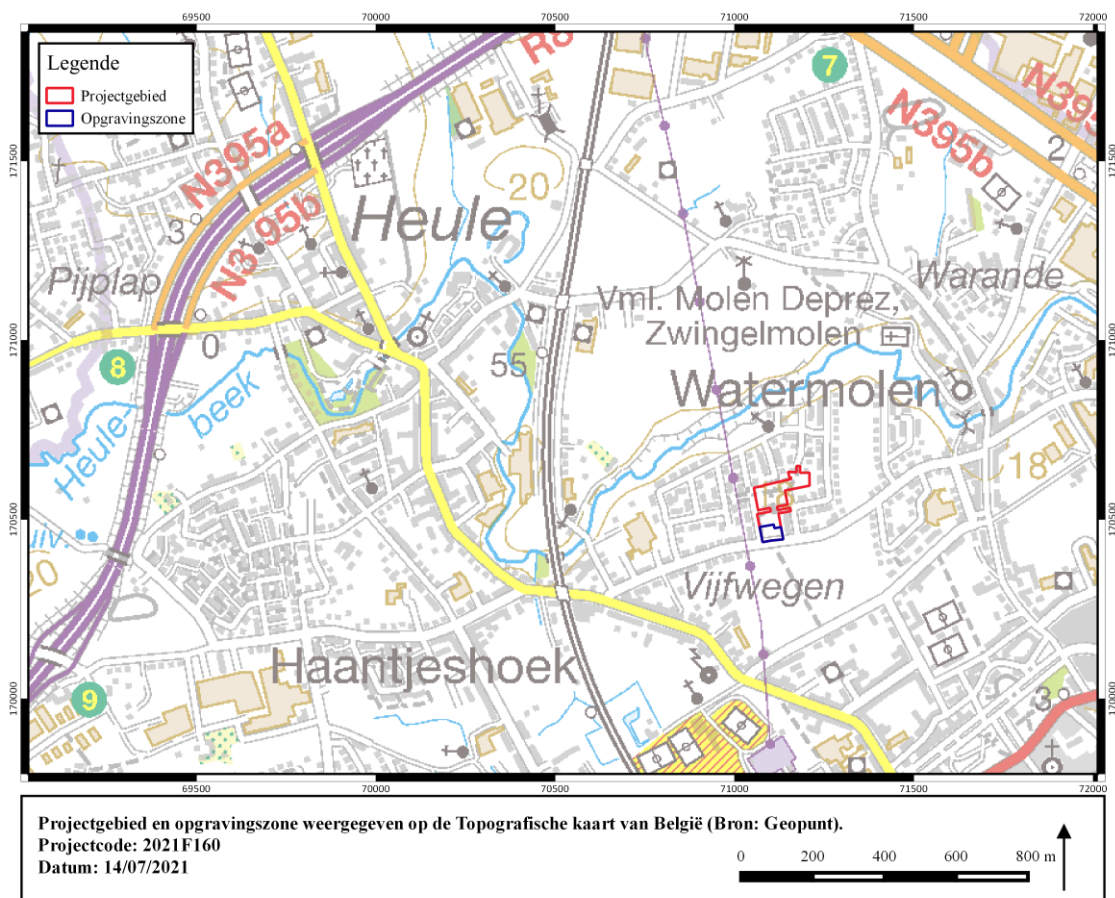
a) Projectcode	2021F160	
b) Nummer van het wettelijk depot van de rapportering	/	
c) De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Ruben Willaert nv OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Kortrijk
	Deelgemeente	Heule
	Postcode	8501
	Adres	Lijsternest 8501 Heule
	Toponiem	Lijsternest
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 70984$ $Y_{\min} = 170430$ $X_{\max} = 71210$ $Y_{\max} = 170587$
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Heule, Afdeling 8, Sectie H: nr. 533c3 en 536r5 Zie Figuur 1	
f) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Zie Figuur 2	
g) Alle betrokken actoren en specialisten	Marie Lefere (projectleider/erkend archeoloog) Iris Vanhecke (RTS/assistent-archeoloog) Branco Lannoy (assistent-archeoloog) Yelmer Debouck (assistent-archeoloog)	
g) De begin- en einddatum van de uitvoering van het onderzoek	05/07/2021 – 08/07/2021	
j) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	Sofie Vanhoutte (erfgoedonderzoeker Agentschap Onroerend Erfgoed)	

Tabel 1: Administratieve gegevens: de administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn het onderzoek en de locatie van het onderzoek.

Figuur 1: Projectgebied en opravingszone weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

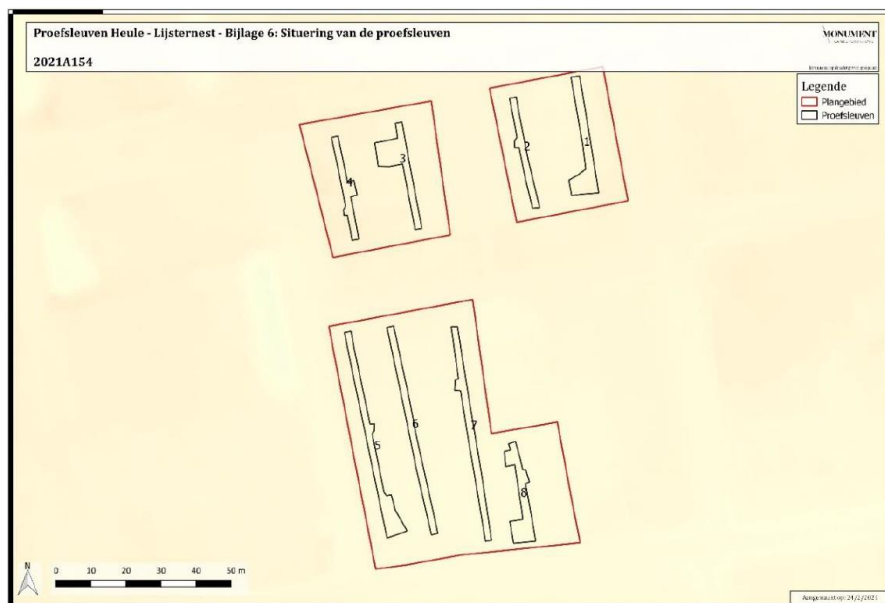
2.1.2 Archeologische voorkennis

Naar aanleiding van een verkavelingsvergunning vond in Heule ter hoogte van het Lijsternest een archeologische opgraving plaats tussen 05/07/2021 en 08/07/2021. Die opgraving werd voorafgegaan door een reeks van vooronderzoeken: een bureaustudie (cfr. Verslag van resultaten van het bureauonderzoek), een landschappelijk bodemonderzoek (cfr. Verslag van resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek), een verkennend archeologisch bodemonderzoek (cfr. Verslag van resultaten van het verkennend archeologisch bodemonderzoek) en een proefsleuvenonderzoek (cfr. Verslag van resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem).

De bureaustudie werd verzorgd door interne collega's, waarna de overige onderzoeken (landschappelijk en verkennend archeologisch bodemonderzoek alsook het proefsleuvenonderzoek) werden overgedragen aan de collega's van Monument Vandekerckhove nv uit Ingelmunster. Het landschappelijk bodemonderzoek (projectcode 2020E126) vond plaats in januari 2021. Er werden in totaal 10 boringen geplaatst en hierin kon een homogene bodemopbouw worden herkend. De bodem heeft een AC-profiel. Het onderzoeksgebied bevindt zich aan de zuidelijke rand van de alluviale vlakte van de Heulebeek, op een licht hoger gelegen gebied. Aangezien er geen helling waarneembaar is, is de mogelijkheid tot post-depositionele transportatie van de afgezette niveo-eolische sedimenten weinig waarschijnlijk. Hierdoor dient het potentieel voor steentijdsites matig tot hoog te worden ingeschat. Bijgevolg werd het nodig geacht om verder archeologisch onderzoek uit te voeren in de vorm van een verkennend/waarderend archeologisch booronderzoek. Gezien er binnen het projectgebied wel degelijk sprake is van een intacte bodemopbouw en het archeologisch vlak verstoord zal worden door de geplande bodemingrepen, dient na afronding van het steentijdonderzoek nog een proefsleuvenonderzoek te gebeuren.

Het verkennend archeologisch onderzoek (projectcode 2020E146) vond eveneens plaats in januari 2021. Er werd gebruik gemaakt van een gelijkbenig verspringend driehoeksgrid van 10 x 12 m. Nadien werden de opgeboorde stalen nat uitgezeefd en onderzocht door een steentijdspecialist. Er werden in totaal 56 boringen geplaatst op het terrein. Ook hier werd een intacte bodemopbouw aangetroffen: een A-horizont (0-30 cm-mv), een vage B-horizont (30 cm-mv tot 50 cm-mv) waarna de C-horizont startte. Uit 5 van de geplaatste boringen kon archeologisch relevant materiaal worden opgeboord, deze boorpunten bevonden zich verspreid over het terrein.

Het daaropvolgende proefsleuvenonderzoek bestond uit 8 parallelle noord-zuid georiënteerde sleuven, verspreid over 3 afzonderlijke zones. De onderlinge afstand bedroeg 10 tot 15 m. er werden ook 2 kijkvensters aangelegd, ten einde de archeologische sporen in hun context te kunnen bestuderen. Het te onderzoeken terrein had een totale oppervlakte van 6772 m² waarvan 851 m² archeologisch werd onderzocht door middel van proefsleuven (goed voor 12,5 %). Er werden eveneens 6 bodemkundige profielen geplaatst. Er werden 56 spoornummers uitgeschreven, dit voor greppels, kuilen, paalkuilen en natuurlijke sporen. Het ging hierbij voornamelijk om sporen in het noord(westen) van het projectgebied alsook een sporencluster in het zuiden van het plangebied. De sporencluster in het zuiden werd verder onderzocht door middel van een vervolgoopgraving. Op basis van het rapport van het proefsleuvenonderzoek kon worden uitgegaan van minstens 1 gebouwstructuur. Deze zou op basis van aangetroffen vondsten in de periode van de ijzertijd tot Romeinse periode kunnen gedateerd worden. De zone die werd geselecteerd voor een vervolgonderzoek had een oppervlakte van ca. 2400 m²

Figuur 3: Zicht op de aangelegde proefsleuven.

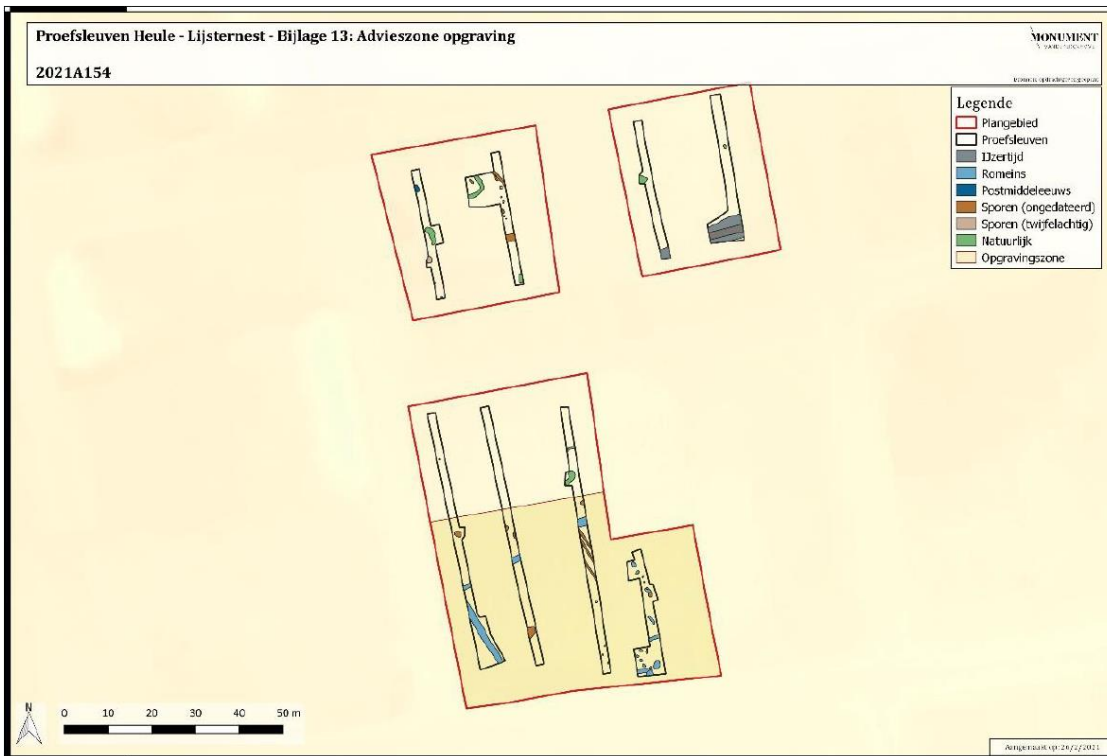
Figuur 4: Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek.

2.1.3 Onderzoeksopdracht

Dit onderzoek – vond plaats van 5 juli tot en met 8 juli 2021 – werd uitgevoerd naar aanleiding van een verkavelingsvergunning. In functie hiervan werden reeds enkele vooronderzoeken verricht in de vorm van een bureaustudie (cfr. Verslag van resultaten bureauonderzoek), een landschappelijk bodemonderzoek (cfr. Verslag van resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek), een verkennend archeologisch booronderzoek (cfr. Verslag van resultaten van het verkennend archeologisch booronderzoek) en een proefsleuvenonderzoek (cfr. Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek). Op basis van deze vooronderzoeken kon de aanwezigheid van bewaarde archeologische resten ter hoogte van het projectgebied worden aangetoond. Het betreft resten uit de ijzertijd tot Romeinse periode.

Het terrein dat kon worden onderzocht door middel van het proefsleuvenonderzoek had een totale oppervlakte van 6772 m². Op het terrein werden 8 N-Z georiënteerde proefsleuven aangelegd en 2 kijkvensters. Dit onderzoek werd uitgevoerd door archeologen van Monument Vandekerckhove nv.

Op basis van dit uitgevoerde proefsleuvenonderzoek kon worden vastgesteld dat er zich ter hoogte van het projectgebied een site bevond met sporen vanaf de ijzertijd tot de Romeinse periode, waarbij minstens 1 gebouwstructuur kan worden aangetroffen. Bijgevolg werd een vervolgoopgraving geadviseerd waarbij het volledige projectgebied zou worden onderzocht.

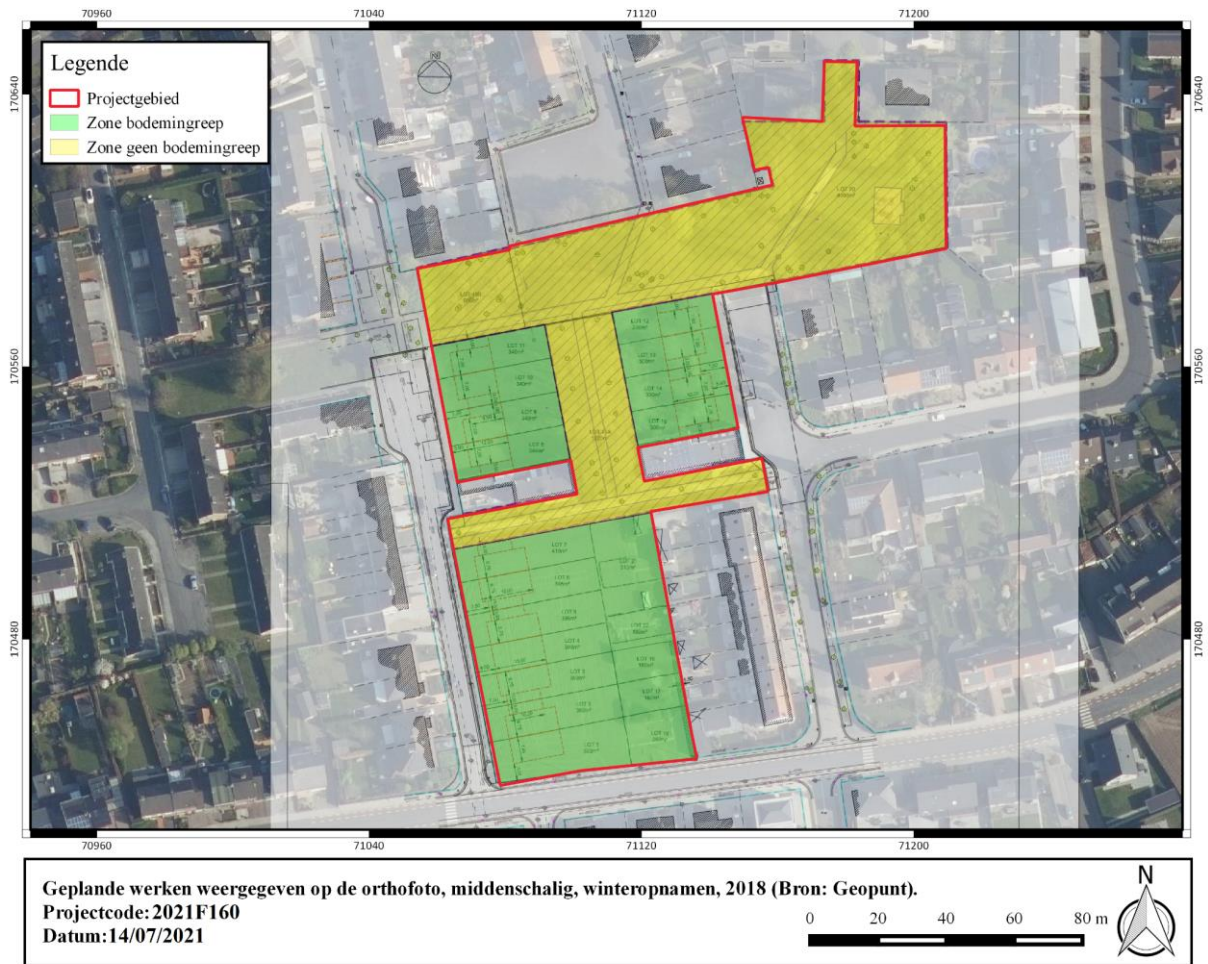

Figuur 5: Weergave van het sleuvenplan met aanduiding van de advieszone.

2.1.4 Beschrijving van de geplande herinrichting

De opdrachtgever plant een verkaveling van 22 loten langsheen het Lijsternest te Heule. De verkaveling situeert zich langsheen en ten zuiden van een reeds aangelegde wegenis. Deze wegenis en aangrenzende groenzone blijven volledig behouden. De zone waar bodemingrepen worden voorzien heeft een totale oppervlakte van 6772 m². Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken, het hiermee gepaard gaande werfverkeer en werfinrichting en de mogelijke toekomstige ingrepen in de individuele kavels het potentieel archeologisch niveau over deze zone bedreigen. Er wordt bijgevolg uitgegaan van een integrale verstoring van het terrein.

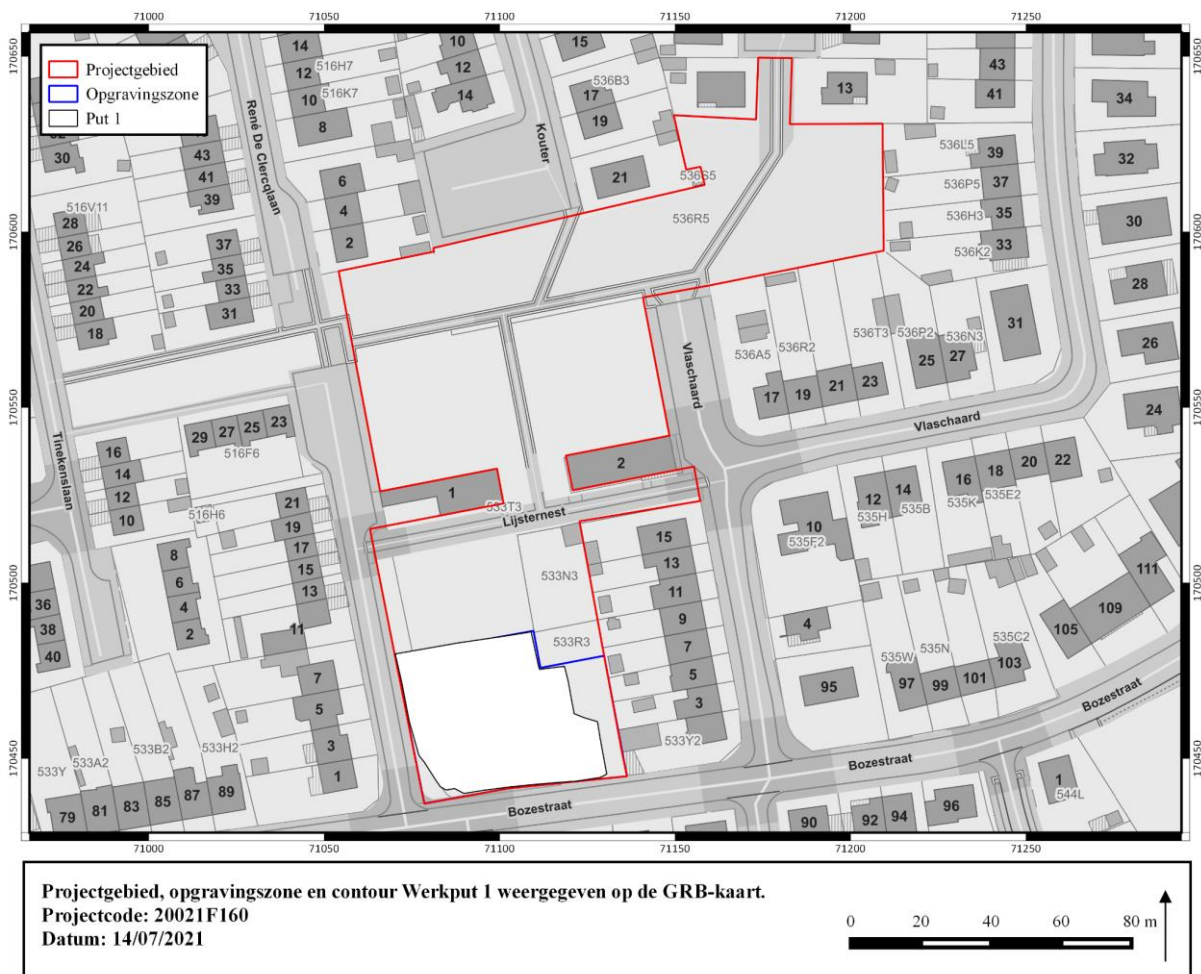

Figuur 6: Geplande werken.

2.1.5 Beschrijving van de uitgevoerde werken

2.1.5.1 Motivering van de onderzoeksstrategie

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek werd een puttenplan opgesteld waarbij zoveel als mogelijk rekening werd gehouden met deze resultaten. Er werd beslist om het terrein in 1 werkput op te graven. De afgegraven grond werd gestockeerd ten noorden van de opgravingszone.

Figuur 7: Voorstel puttenplan weergegeven op de GRB-basiskaart.

De werkput werd machinaal aangelegd door een kraan op rupsbanden met een tandenloze graafbak van 2 m. Per werkput werd eerst de teelaarde afgegraven, dit onder begeleiding van de veldwerkleider. Nadien werd verdiept tot het gewenste archeologische niveau. Ook dit gebeurde onder begeleiding van de veldwerkleider. Het archeologisch vlak werd aangelegd op de top van de weinig verweerde moederbodem. Het afgraven tot het archeologische niveau gebeurde telkens laagsgewijs zodat sporen die op een hoger niveau zichtbaar zijn, herkend konden worden.¹ Eenmaal het archeologische vlak bereikt was, werden de aangetroffen sporen ingekrast, genummerd en zowel de vlakken als de sporen zijn gefotografeerd. Nadien werden de sporen ingemeten en voorzien van een beschrijving (spoornummer, vorm, soort, kleur, inclusies, ...) met behulp van de *robotical Total Station* (rTS). Natuurlijke bodemsporen (S998) en recente verstoringen (S999) werden gegroepeerd onder 1 spoornummer per put. Eenmaal het archeologische vlak was aangelegd werd dit vlak gecontroleerd op metaalvondsten door middel van een metaaldetector. Ook werden tijdens het inmeten hoogtematen genomen van het archeologisch vlak en het maaiveld. Eenmaal dit was afgerond en de ruwe digitale data gecontroleerd, kon worden overgegaan tot verder onderzoek van de sporen (couperen, verdiepen, uithalen, bemonsteren, ...).

2.1.5.2 Organisatie van de opgraving

Het archeologisch onderzoek werd uitgevoerd door een team archeologen van Ruben Willaert bvba: M. Lefere (erkend archeoloog/veldwerkleider), B. Lannoy (assistent-archeoloog), I.

¹ Daarbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld brandrestengraven.

Vanhecke (RTS-verantwoordelijke/assistent-archeoloog) en Y. Debouck (assistent-archeoloog).

Van de voorziene 2600 m² werd ca. 2000 m² opgegraven. Een strook in oostelijke zijde werd niet opgegraven, aangezien daar nog wat bomen aanwezig waren alsook vers gezaaid gras. Net zoals de bewoners van de aanpalende Vlasschaard de kans kregen om een lot aan te kopen, werd dit deel verkocht aan een bewoner uit de Bozestraat. Deze gebruikt het als moestuin en extra tuinzone. Vandaar werd enkel het gedeelte aan de straatkant onderzocht. Indien er ooit een huis op zal gebouwd worden, moet dit huis zich volgens de voorwaarden aan de straatzijde bevinden. Nog waren er ter hoogte van de René Declercqlaan reeds verschillende nutsleidingen geplaatst, waardoor de hoek van de René Declercqlaan en Bozestraat ook niet kon worden onderzocht.

De werkput werd machinaal aangelegd door een kraan op rupsbanden met een tandeloze graafbak met een breedte van 2 m. Per werkput werd eerst de teelaarde afgegraven, deze werd apart gestockeerd. Hierna werd het vlak onderzocht door middel van een metaaldetector (Vlak 0, spoor 1000). 1 vondst kon worden gerecupereerd (VNR. 1). Hierna laagsgewijs verdiept tot op het correcte leesbare archeologische niveau. Er kon 1 vlak worden aangelegd.. Eenmaal het archeologische vlak was aangelegd werd dit vlak nogmaals gecontroleerd op metaalvondsten en munitie met behulp van de metaaldetector.² Er werden geen metaalvondsten aangetroffen. De aangetroffen vondsten werden per spoor ingezameld en voorzien van een vondstenkaart. Op dit vondstenkaartje bevond zich de projectcode (2021F160), een interne code (HELI-21), het putnummer, het vlaknummer, het spoornummer, het laagnummer, het profielnummer, de vondstnummer, de aard van de vondst, de verzamelwijze en de datum. Ook voor de staalnames werden dergelijke vondstenkaarten gebruikt.

Ook werden tijdens het inmeten hoogtematen genomen van het archeologische vlak en het maaiveld. Eenmaal dit alles was afgerond en de ruwe digitale data waren gecontroleerd kon worden overgegaan tot verder onderzoek van de sporen (couperen, verdiepen, uithalen, bemonsteren, ...).

Verwerking en rapportage zijn van start gegaan na het einde van het veldwerk. Tijdens deze verwerking zijn alle opgravingsdata geadministreerd en gedigitaliseerd. Het vondstmateriaal werd gewassen, geteld en bestudeerd. Indien nodig werden de vondsten getekend. De meetresultaten werden verwerkt tot een sporenplan. Datering en eventuele faseringen kunnen eveneens aan dit kaartbeeld worden toegevoegd. Op basis van deze gegevens werd getracht om een zo goed mogelijk beeld antwoord te formuleren op de gestelde onderzoeksvragen. ook werden verschillende stalen geanalyseerd en verder onderzocht door middel van natuurwetenschappelijk onderzoek.

De vondsten worden tijdens deze verwerking bewaard in het depot van Ruben Willaert nv. Alle ingezamelde archeologische vondsten en data zijn, conform de overeenkomst tussen Ruben Willaert nv en de opdrachtgever, eigendom van de opdrachtgever. In samenspraak met de opdrachtgever kunnen de vondsten gedeponeerd worden bij het depot Trezoor te Kortrijk.

2.1.5.3 Gebruikt materiaal

De verschillende werkputten zijn aangelegd in aanwezigheid van de veldwerkleider en erkend archeoloog. Het afgraven van de teelaarde en aanleggen van het archeologisch vlak gebeurde met een 21 ton rupskraan met een platte graafbak van 2 m breed. Nadat het juiste archeologische niveau bereikt werd dit volledig opgeschaafd teneinde de zichtbaarheid van de sporen te

---

² Deze metaaldetectie werd uitgevoerd door I. Vanhecke.

verhogen. Op die manier konden de verschillende sporen geïdentificeerd en herkend worden. Zo konden ze worden gefotografeerd met behulp van een Nikon COOLPIX AW120 camera. Deze camera is gekoppeld aan Getac-tablet waarbij deze laatste functioneert als digitaal fotoformulier. Op deze digitale formulieren staan alle gegevens die op een analoge fotobordje terug te vinden zijn. Het gaat om:

- Projectcode: 2021F160
- Projectnaam: HELI-21
- Werkputnummer
- Vlaknummer
- Spoornummer(s) indien van toepassing
- Aard van de foto: Detail, coupe, overzichtsfoto, profielfoto, sfeer, ...

Al deze gegevens worden op die manier ook aan de foto gekoppeld (op basis van de bestandsnaam) en op die manier kan een database en fotolijst worden opgemaakt die als bijlage bij dit rapport is toegevoegd.

De dimensies en oriëntatie werden aangeduid met een noordpijl en schaalbalk. De vondsten werden ingezameld en geregistreerd volgens de wettelijke normen.

2.1.5.4 Beschrijving en motivering van eventuele afwijkende methodiek en bijstellingen van de oorspronkelijke strategie

Tijdens het onderzoek bleek al snel dat het vooropgestelde puttenplan en bijbehorende oppervlaktes volstonden om de site volledig te begrijpen. De werkput werd na afloop van de opgraving terug gedicht.

2.1.5.5 Motivatie van de selectie van de vondsten

Tijdens het archeologisch onderzoek werden verschillende vondsten aangetroffen. Het grootste aandeel betreft vondsten die werden aangetroffen tijdens het aanleggen van het archeologische vlak en tijdens het manueel en/of machinaal bewerken van de sporen (couperen, afwerken en uithalen van de tweede helften). Deze vondsten werden voorzien van een vondstenkaartje met daarop alle nodige informatie. Nadien werden deze ook ingemeten, teneinde een exacte locatie te hebben. Het gaat hierbij om aardewerk, metaal, steen en bouw materiaal.

2.1.5.6 Motivatie voor de selectie van de stalen

Tijdens het archeologisch onderzoek werd 1 staal ingezameld met het oog op eventueel natuurwetenschappelijk onderzoek, het kan hierbij gaan om het verkrijgen van een datering of eerder macrobotanisch onderzoek.

2.1.5.7 Inbreng specialisten

/

2.1.5.8 Algemene wetenschappelijke advisering

Sofie Vanhoutte (erfgoedonderzoeker Agentschap Onroerend Erfgoed)

2.2 Assessmentrapport

2.2.1 Gehanteerde methoden, technieken en criteria

In het assessment wordt een inschatting gemaakt van het potentieel van de opgravingsresultaten in het kader van de beoogde kennisvermeerdering. Hierbij wordt bekeken waar het potentieel op kennisvermeerdering aanwezig is, wat de aard ervan is en wat nodig is om deze kennisvermeerdering te verkrijgen.

2.2.2 Assessment

2.2.2.1 Assessment van de vondsten

Op het terrein werden in totaal 10 vondstnummers uitgeschreven, het gaat hier zowel om vondsten als stalen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende aantallen per vondstcategorie alsook per spoornummer.

Code	Categorie	Aantal
AW	Aardewerk	7
BOUWMAT	Keramisch bouwmetaal	1
MXX	Metaal	1
MZ	Zadenmonster voor botanisch onderzoek	1

Tabel 2: Overzicht en aantallen van de verschillende vondstcategorieën.

Vondstnr	Put	Vlak	Spoor	Vulling	Inhoud	Monster	Verzamel
1	0	0	1000	1	MXX		DETC
2	1	1	14	1	AW		AFW
3	1	1	14	1	AW		AFW
4	1	1	14	1	BOUWMAT		AFW
5	1	1	14	1	AW		AANV
6	1	1	14	1	---	MZ	BUL
7	1	1	26	1	AW		AANV
8	1	1	25	1	AW		AANV
9	1	1	30	1	AW		AFW
10	1	1	28	1	AW		AFW

Tabel 3: Overzicht van de vondstcategorieën per spoor.

2.2.2.1.1 Aardewerk

De opgraving aan het Lijsternest te Heule leverde een beperkt aantal scherven op. Het gaat in de meeste gevallen om wandscherven waardoor een positieve identificatie als exacte datering moeilijk is. 1 wandscherf (VNR. 3) van een olijfolieamfoor van het type Dressel 20 werd gerecupereerd uit S14. Nog in gedraaid aardewerk werd een wandscherf in rood Noord-Gallisch aardewerk aangetroffen, alsook grijs gedraaid aardewerk (VNR. 5). 1 rand en 7 wanden werden aangetroffen van een kommetje (VNR. 9), het gaat om een lokaal geproduceerd product. Er werden ook nog 2 bodemfragmenten van een dolium aangetroffen (VNR. 2), eveneens uit S14. VNR. 7 betref een niet nader te identificeren handgevormde wandscherf. Uit S25 werd een rand en een wand van een voorraadpot (VNR. 8) in handgevormd aardewerk gerecupereerd.

Figuur 8: Voorbeeld van een Dressel 20-amfoor.

Figuur 9: Zicht op de rand van het kommetje (VNR. 9).

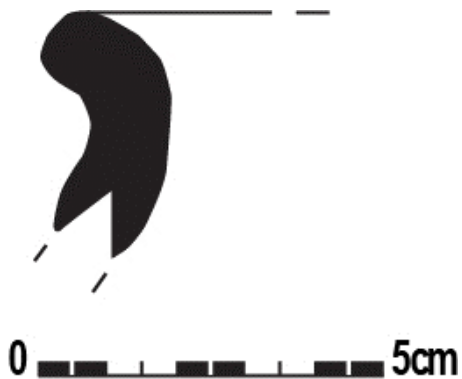
Figuur 10: Tekening van VNR. 9.

Figuur 11: Bodemfragmenten van dolium (VNR. 2).

Figuur 12: Rand in handgevormd aardewerk (VNR. 8).

Figuur 13: Tekening van VNR. 8.

Op basis van de 2 aangetroffen randen wordt een datering in de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse tijd verondersteld.

2.2.2.1.2 Keramisch bouw materiaal

1 vondstnummer werd uitgeschreven voor keramisch bouw materiaal, VNR. 4. Het gaat om fragmenten van een *imbrex* en een *tegula*.

Figuur 14: Fragmenten van *imbrex* (VNR. 4).

2.2.2.1.3 Metaal

1 vondstnummer werd uitgeschreven voor metaal, VNR. 1.

2.2.2.2 Assessment van de stalen

Tijdens de uitgevoerde opgraving aan het Lijsternest te Heule werd 1 staal genomen in functie van verder natuurwetenschappelijk onderzoek. Het betrof een staal voor eventueel macrobotanisch onderzoek alsook het bekomen van een absolute datering. Het gaat om een staal uit greppel S14.

2.2.2.3 Conservatie-assessment

Er zijn geen vondsten die in aanmerking komen voor conservatie of waarvan de bewaring problematisch is. De aangetroffen aardewerkfragmenten zijn allen in vrij goede staat, al zijn ze vaak zeer fragmentarisch van aard. Er zijn ook geen volledige exemplaren aangetroffen die een eventuele reconstructie of restauratie vragen.

2.2.2.4 Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren

Een assessment van de sporen vertrekt vanuit de informatie op de aanwezige sporenformulieren en de confrontatie van de in deze fase reeds beschikbare dateringselementen (natuurwetenschappelijke dateringen, cultuurhistorische waarnemingen of interpretaties). Er wordt een verband gelegd met het beschreven assessment van de vondsten en de stalen. Vanuit datzelfde verband wordt vervolgens een inschatting gemaakt van de tafonomie en de mogelijke functie van de sporen en de daaruit resulterende bewaringstoestand. Het assessment geeft een

beschrijving van de sporen, spoorcombinaties en structuren, en biedt een inschatting van hun bewaringstoestand en hun typologische, chronologische en ruimtelijke indeling.

Tijdens de opgraving aan het Lijsternest te Heule werden 2 greppels en 8 kuilen aangetroffen. De overige aangetroffen sporen konden allemaal ofwel als natuurlijke of recente verstoring ingekleurd worden.

Afkorting	Soort	Aantal
KL	Kuil	8
GR	Greppel	2
NV	Natuurlijke verstoring	21

Tabel 4: Weergave van het aantal aangetroffen sporen.

Natuurlijke verstoringen kregen het spoornummer S998 en recente verstoringen het spoornummer S999.³

2.2.2.5 Assessment van de archeologische site

2.2.2.5.1 Algemeen

Voor een archeologische site wordt een inschatting gemaakt van de bewaringstoestand, het chronologisch kader, en de functionele of culturele interpretatie. De ruimtelijke verdeling van de eventuele vondsten en sporen wordt geïnterpreteerd. Het assessment van de archeologische site integreert eveneens alle informatie over het historische, landschappelijke en archeologische kader van de archeologische site. Uiteindelijk wordt per dateringsfase het potentieel op kennisvermeerdering ingeschat. Bij artefactensites worden activiteitszones gelijkgesteld met zones.

2.2.2.5.2 Lijsternest Heule

Op basis van de eerder uitgevoerde onderzoeken aan het Lijsternest te Heule, in de vorm van een bureaustudie (2018D254), een landschappelijk bodemonderzoek (2020E126), een verkennend archeologisch booronderzoek (2020E128) en een proefsleuvenonderzoek (2021A154) kan reeds een assessment gemaakt worden. Het betreft een terrein gelegen aan het Lijsternest te Heule, in de provincie West-Vlaanderen. De volledige oppervlakte van het terrein bedraagt 6772 m². Dit werd volledig onderzocht door middel van proefsleuven. Voor dit eindrapport werd een oppervlakte van ca. 2000 m² onderzocht. Voor de start van de opgraving bestond het terrein voornamelijk uit akkerland.

Landschappelijk gezien is het projectgebied gesitueerd binnen de stedelijke gebieden, in de Vlaamse Zandleemstreek. Het reliëf van Heule is zachtgolvend. Landschappelijk gezien kan het project gesitueerd worden in de zandleem- en leemstreek. Historisch onderzoek en historische kaarten tonen aan dat het projectgebied een zeer ruraal karakter kende in het verleden.

Nog op basis van deze bronnen en de reeds uitgevoerde vooronderzoeken kan gesteld worden dat het bodemarchief vrij intact is en dat er zich archeologische sporen onder de teelaarde of B-horizont kunnen bevinden. Dit werd duidelijk aangetoond in het landschappelijk en verkennend bodemonderzoek, alsook in de aangelegde proefsleuven. Op basis van dit laatste onderzoek kan

---

³ Meerdere van de natuurlijke verstoringen werden bewerkt zoals de reguliere archeologische sporen, ter controle. Eenmaal bevestigd werd dat het om een natuurlijk spoor ging, werd de bewerking gestaakt (het ging hierbij telkens om het plaatsen van een coupe, een foto en tekening werden niet gemaakt).

gesteld worden dat er zich ter hoogte van het projectgebied een site bevindt uit de periode van de overgang van ijzertijd naar Romeinse periode.

De uitgevoerde opgraving leverde een totaal van 31 sporen op, het gaat hierbij voornamelijk om verkleuringen die aanvankelijk als archeologisch spoor werden aangeduid, maar later als natuurlijk te interpreteren waren (21). Voorts werden nog 8 kuilen en 2 greppels herkend. Een mogelijke gebouwstructuur zoals werd verondersteld op basis van het proefsleuvenonderzoek kon helaas niet worden herkend.

In functie van verder onderzoek kunnen de gerecupereerde vondsten en het staal helpen bij het beantwoorden van de verschillende onderzoeksvragen. Dit laat toe de site te plaatsen in haar landschappelijke omgeving en verschaft tevens informatie over het uitzicht van het toenmalige landschap.

2.2.3 Potentieel voor wetenschappelijk onderzoek, aard en waardering.

Tijdens het archeologisch onderzoek werd 1 staal genomen in functie van eventueel toekomstig natuurwetenschappelijk onderzoek, het gaat om een staal voor macrobotanisch onderzoek. Inhoud van dit staal kan echter ook ingezet worden om tot een absolute datering te komen. Dit kan door analyses uit te voeren op dateerbaar materiaal zoals onder meer houtskool of andere dateerbare materialen.

2.2.3.1 Uit te voeren onderzoeken en voorziene kaders

Voor de conservatie en het natuurwetenschappelijk onderzoek worden de volgende waarderingen en analyses aanbevolen, dit op basis van het vooropgestelde programma van maatregelen:

- 3 VH ¹⁴C-datering
- 2 VH pollenanalyse
- 2 VH macrobotanie

Na afloop van het veldwerk werden de volgende stalen geselecteerd voor verder natuurwetenschappelijk onderzoek:

Spoornr	Vondstnr	Waardering & Analyse Macro	Waardering en analyse pollen	C14
14	6	X		X

Tabel 5: Stalen geselecteerd voor natuurwetenschappelijk onderzoek.

Het natuurwetenschappelijk onderzoek bestaat uit: botanische macroresten, pollen (palynologie) en houtskool (anthracologie).

2.2.3.2 Strategie voor verwerking

Na het beëindigen van het veldwerk werd gestart met de verwerking. Tijdens deze basisuitwerking werden alle opgravingsdata geadmineistreerd en gedigitaliseerd. Het gerecupereerde vondstmateriaal werd gewassen en geteld.

Alle foto's werden in een database verwerkt. De foto's die gebruikt worden in het rapport worden voorzien van een fotobordje, overigens hebben alle genomen foto's een digitaal fotobordje, dit op basis van de naam in de databank.

De verschillende meetresultaten werden verwerkt tot een sporenplan, waarbij eventuele dateringen en fasering werden toegevoegd. Voor de verdere uitwerking van het rapport waren niet meer detailplannen nodig. Met deze gegevens werd getracht om de onderzoeksvragen naar best vermogen te beantwoorden.

De verschillende sporen werden bestudeerd en uitgewerkt. De coupes en profieltekeningen werden gedigitaliseerd en verwerkt tot afbeeldingen in Adobe Illustrator.

De vondsten werden tijdens deze basisuitwerking bewaard in het depot van Ruben Willaert nv te Brugge. Alle ingezamelde archeologische vondsten en data zijn, conform de overeenkomst tussen Ruben Willaert nv en de opdrachtgever, eigendom van de opdrachtgever. De vondsten zullen gedeponereerd worden bij Trezor te Kortrijk.

2.2.3.3 Conservatiestrategie

Zoals eerder aangegeven zijn er geen vondsten die in aanmerking komen voor conservatie aangetroffen tijdens het uitgevoerde veldwerk. Op die manier hoeft geen strategie voor conservatie uitgewerkt te worden.

2.2.3.4 Onderzoeksvragen die dienen beantwoord te worden bij vervolgonderzoek

Het volledige gebied werd onderzocht door middel van een proefsleuvenonderzoek. Een deel van het terrein werd nadien nog verder onderzocht door middel van een vervolgoopgraving. Stel dat er in de zone die niet door middel van opgraving werd onderzocht in de toekomst nog archeologische sporen zouden worden aangetroffen, dan dient de link gezocht te worden met de aanwezige sporen.

Bij het verder uitwerken van deze opgraving en het schrijven van het eindrapport is het noodzakelijk dat er op de volgende onderzoeksvragen, gesteld voorafgaand aan de opgraving een antwoord wordt geformuleerd⁴:

- Hoe is de bodemopbouw en heeft dit invloed op de bewaring van de sporen?
- Stammen de archeologische sporen en artefacten uit één of meerdere perioden?
- Wat is de aard van de archeologische site, sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten, ...)?
- Zijn er (gebouw)structuren herkend en maken deze deel uit van één of meerdere erven?
- Indien er gebouwen werden herkend, zijn die binnen de gekende typologieën in te passen? En hoe verhouden ze zich tot de bouwtraditie binnen de regio voor deze periode?
- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit dezelfde periode of heeft de site een afwijkend karakter?
- Is er tijdens de archeologische opgraving informatie verkregen over de vegetatie binnen en rond de site en wat zegt dit over de menselijke activiteiten in de omgeving?
- Hoe past de materiële cultuur binnen de gekende typologieën van de regio?
- Kan op basis van de aangetroffen sporen een verwachtingspatroon voor de omliggende percelen opgemaakt worden?

---

⁴ Mestdagh 2021.

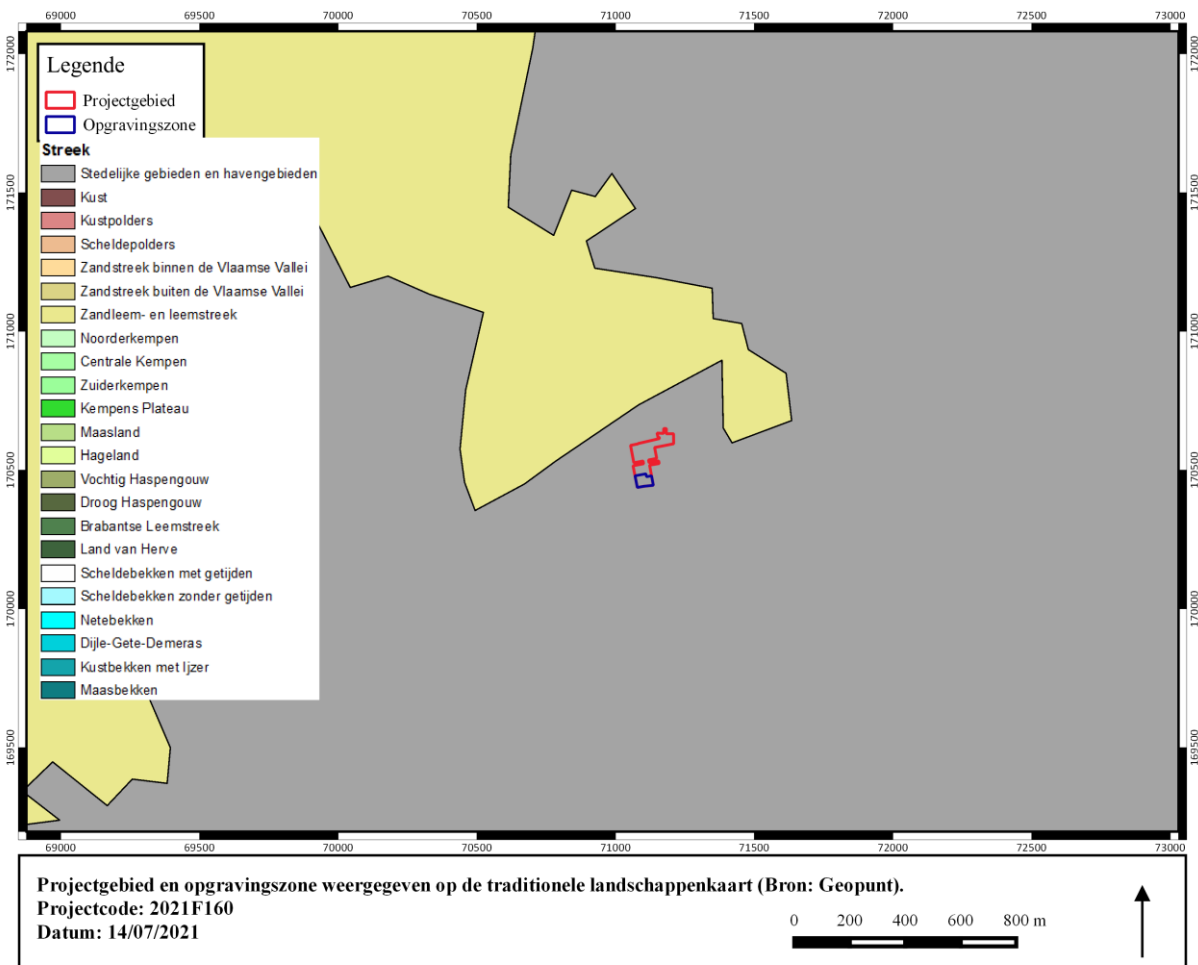
2.3 Interpretatie van het onderzochte gebied

2.3.1 Beschrijving van het onderzochte gebied

Het projectgebied is gelegen in Heule, een deelgemeente van Kortrijk, in de provincie West-Vlaanderen. Het plangebied is omsloten door de Bozestraat, René De Clercq laan en het Lijsternest. Het projectgebied situeert zich zo'n 1 km ten zuidoosten van de huidige dorpskern van Heule en ca. 2 km ten noorden van de huidige stadskern van Kortrijk. De Heulebeek situeert zich op ca. 250 m ten noordwesten van het onderzoeksterrein. Het projectgebied kan gesitueerd worden in de stedelijke gebieden en havengebieden van de Vlaamse zandleemstreek. De Quartair Geologische kaart toont aan dat het projectgebied gelegen is in een basis van fluviatiele afzettingen van Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair. Volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen bevindt het projectgebied zich op een hoogte tussen 17,2 en 17,8 m TAW. Hydrografische gezien ligt het projectgebied in het Leiebekken (deelbekken: Grensleie).

2.3.1.1 Traditionele landschappenkaart

Het projectgebied is gelegen in de zandleem- en leemstreek.

Figuur 15: Projectgebied en opravingszone weergegeven op de traditionele landschappenkaart (Bron: Geopunt).

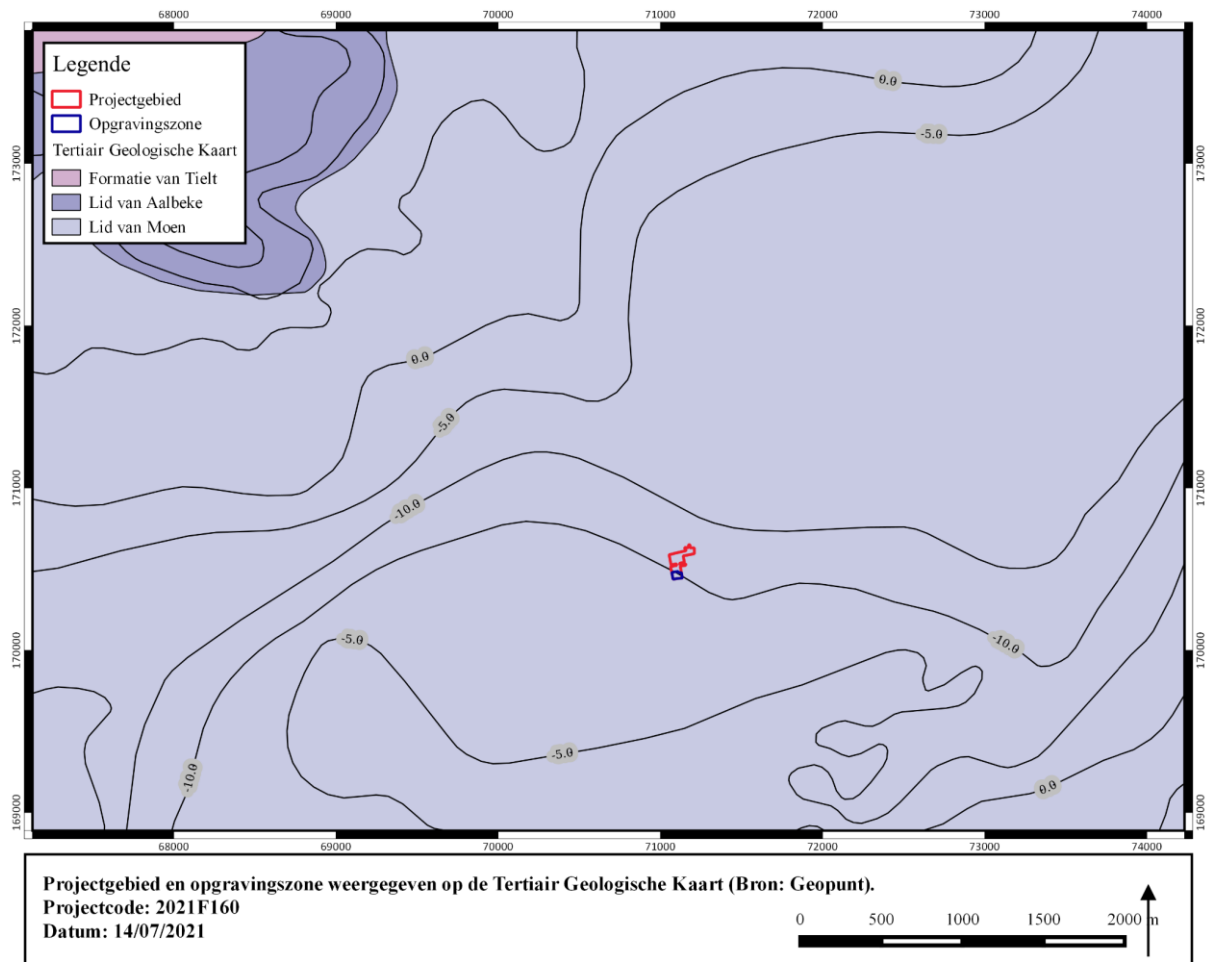

2.3.1.2 Geologie

2.3.1.2.1 Tertiair

Op basis van de Tertiair Geologische Kaart is duidelijk dat het projectgebied gelegen is in het **Lid van Moen (Formatie van Kortrijk)**. Deze **Formatie** bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Holoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in 4 leden, van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het **Lid van Moen** is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentenpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

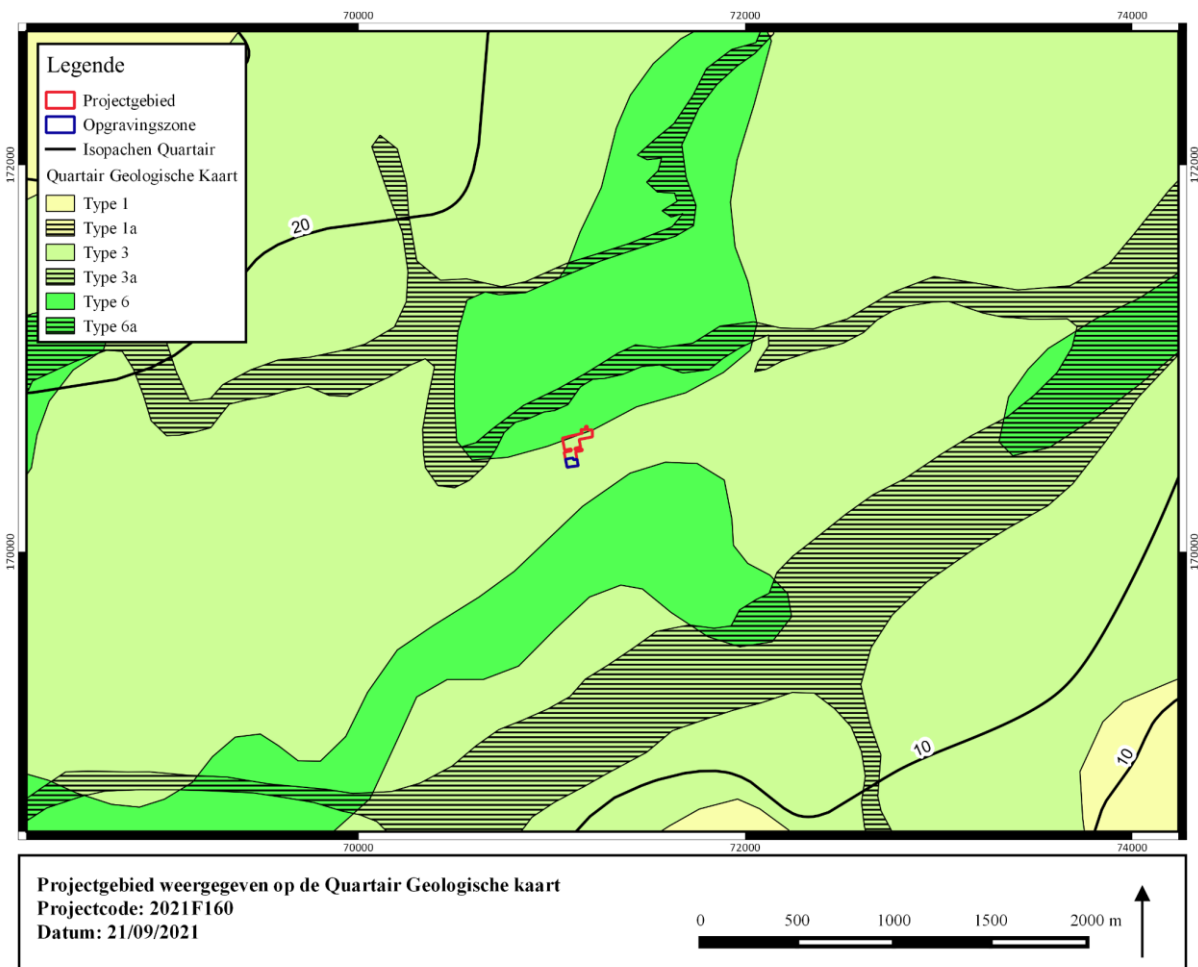

Figuur 16: Projectgebied en opgravingszone weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

2.3.1.2.2 Quartair

Het projectgebied ligt in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviaatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot

mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

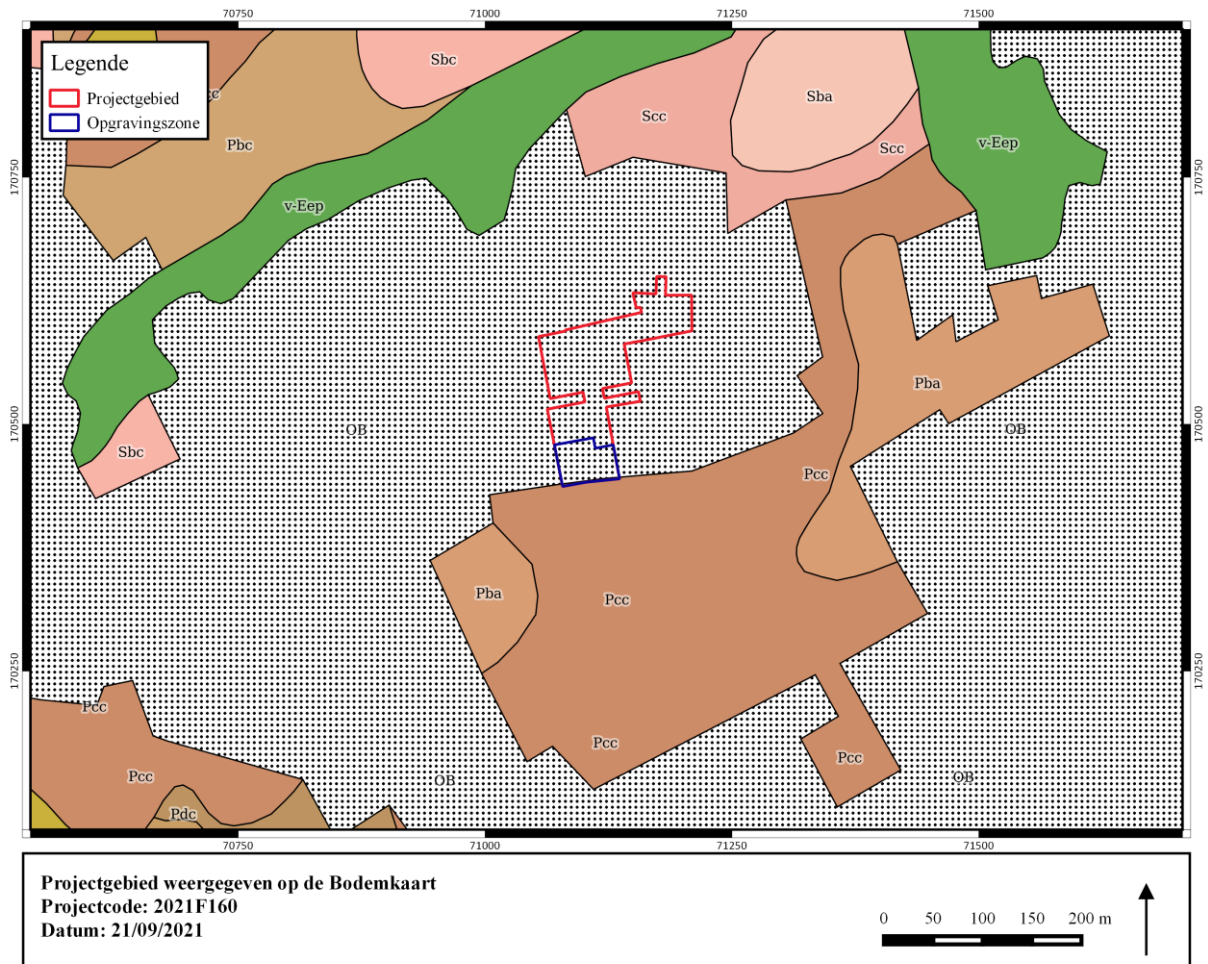
2.3.1.3 Bodem

2.3.1.3.1 Bodemtypes

Binnen de grenzen van het projectgebied kunnen twee bodemtypes geconstateerd worden.

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bouwvoor. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

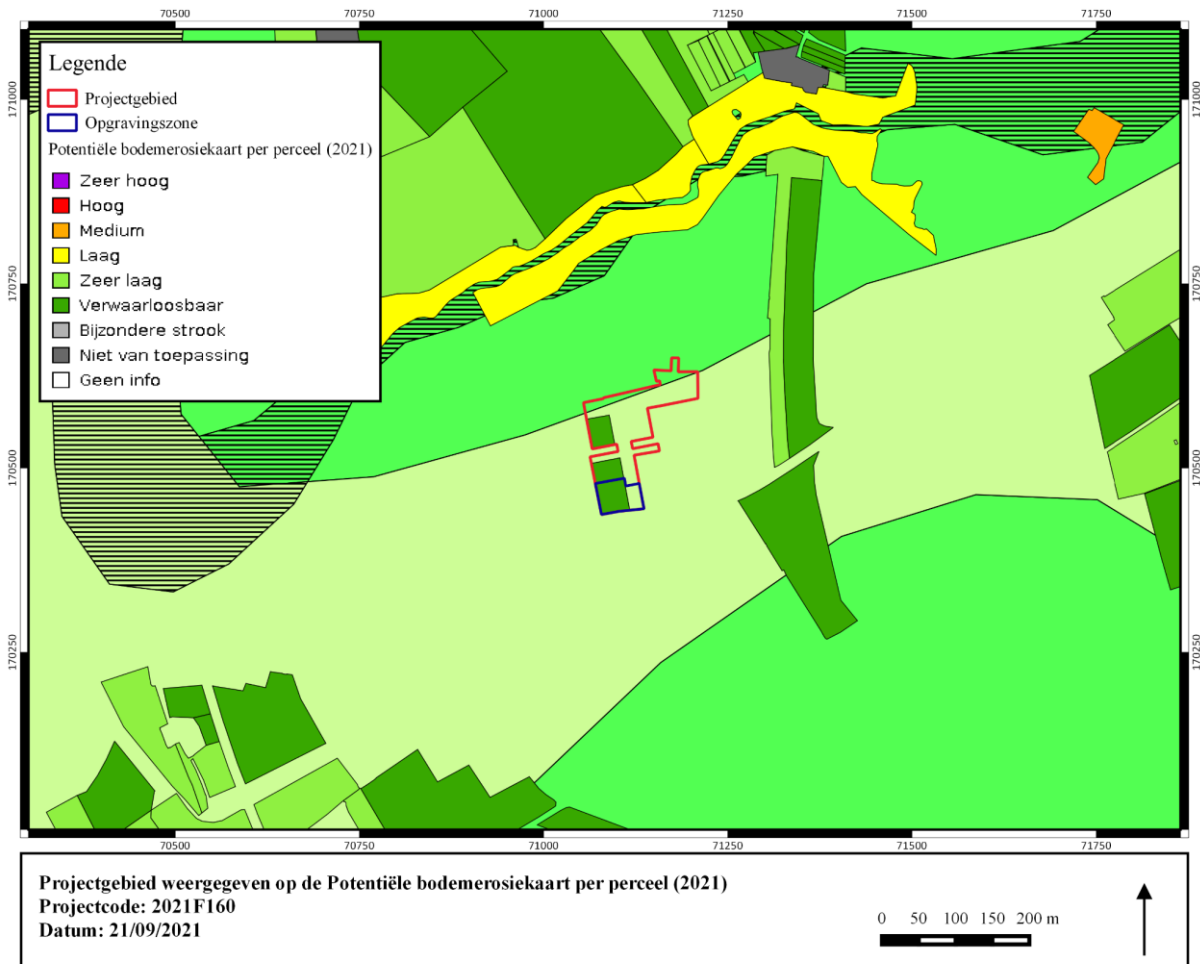
Het bodemtype **Pcc** (op de uiterste zuidelijke rand van het projectgebied) is een matig droge lichte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodem heeft een 25-30 cm dikke grijsbruine bouwvoor en is goed humeus. Door in cultuurname is een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap-horizont waaronder een bruingele overgangshorizont voorkomt van ca. 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B-horizont situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiair onderliggende formaties welke op wisselende dieptes een gevarieerd substraat vormden.

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt).

2.3.1.3.2 Bodemerisatie

De potentiële bodemerisatie van het projectgebied is deels gekarteerd als zeer laag en is omringd door zeer lage tot verwaarloosbare bodemerisatie.

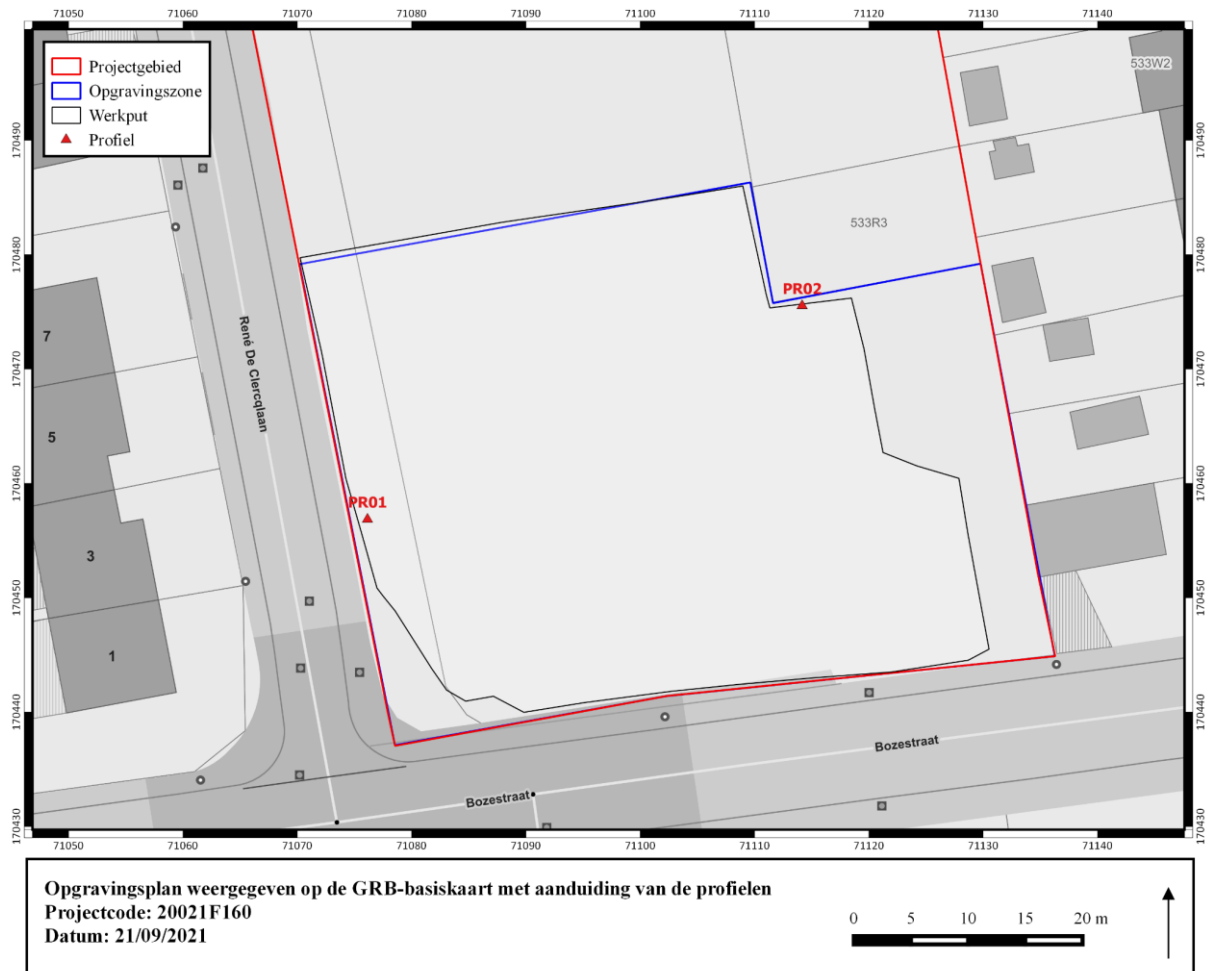

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2019, Bron: Geopunt).

2.3.1.3.3 Algemene bodemopbouw

In functie van de analyse van de bodemopbouw werden in totaal 2 bodemprofielen geregistreerd. Tijdens het eerder uitgevoerde proefsleuvenonderzoek⁵ werden 6 bodemprofielen opgekuist en geregistreerd. Twee ervan vallen in de zone die geselecteerd werd voor vervolgonderzoek. Het gaat om profielen 5 en 6. De profielen werden beschreven conform de FAO *guidelines for soil description*, de richtlijnen van de Databank Ondergrond Vlaanderen en de Code van Goede Praktijk. De aangetroffen bodems werden gedetermineerd volgens het Belgische bodemclassificatiesysteem.

⁵ Proefsleuvenonderzoek met projectcode 2021A154.

Figuur 20: Opgravingsplan met aanduiding van de verschillende opgravingszones en de aangelegde bodemprofielen.

2.3.1.3.4 Referentieprofielen

Tijdens de opgraving werden 2 profielen geplaatst en geanalyseerd. Deze beide profielen vertonen een vrijwel identieke bodemopbouw zijn sterk gelijkend op de profielen beschreven tijdens het proefsleuvenonderzoek. Er werd daarom besloten om 1 referentieprofiel op te stellen voor de site, namelijk PR2.

De bodemopbouw is vrij eenvoudig. Het referentieprofiel bestaat uit 3 lagen: een ABC-opbouw. De A-horizont heeft een dikte van ca. 30 cm en bestaat uit donker bruingrijze zandleem. Daaronder bevindt zich een B-horizont met een dikte die varieert tussen ca. 10 en 20 cm. Deze B-horizont is lichtbruin van kleur en vertoont weinig inclusies. De daaropvolgende C-horizont is donkergeel van kleur en bestaat uit lemige zandleem. Bioturbatie is eveneens waar te nemen.

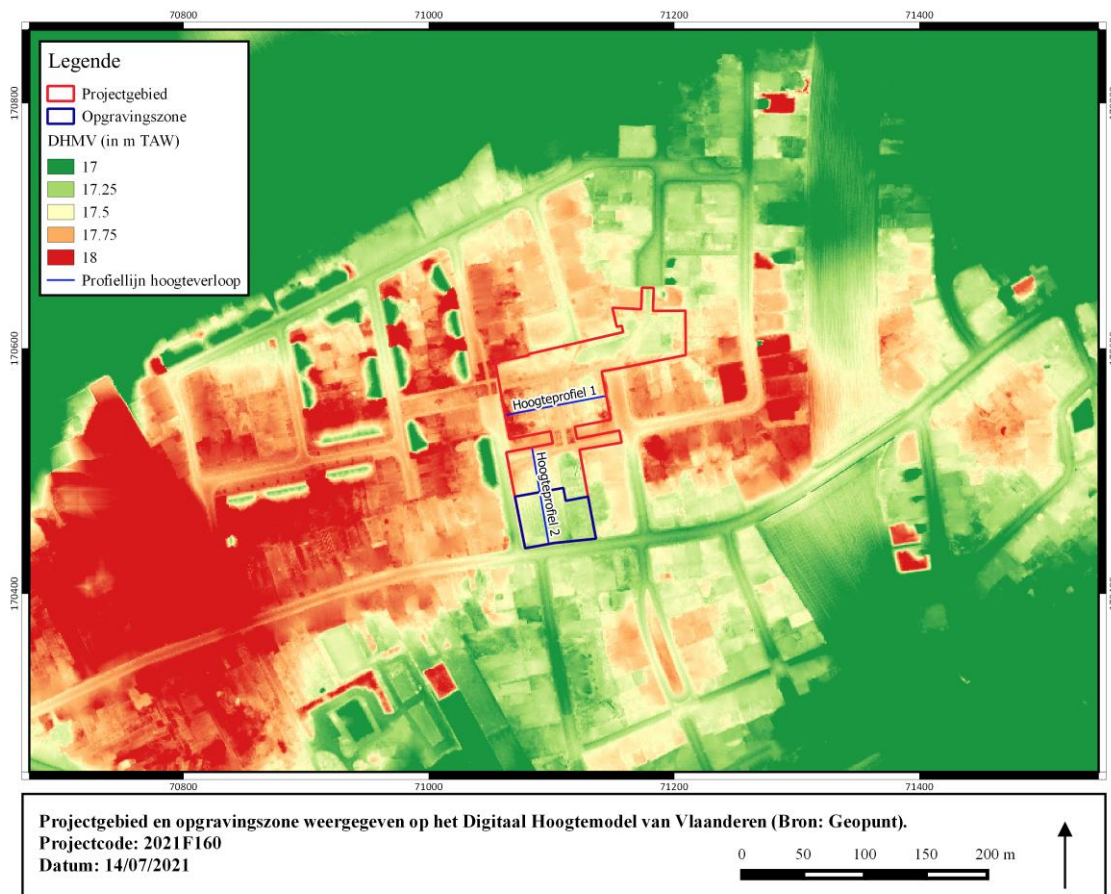

HELI-21 - 2021F160 - PUT: 1 - VLAK: 1 - PROFIEL: 2

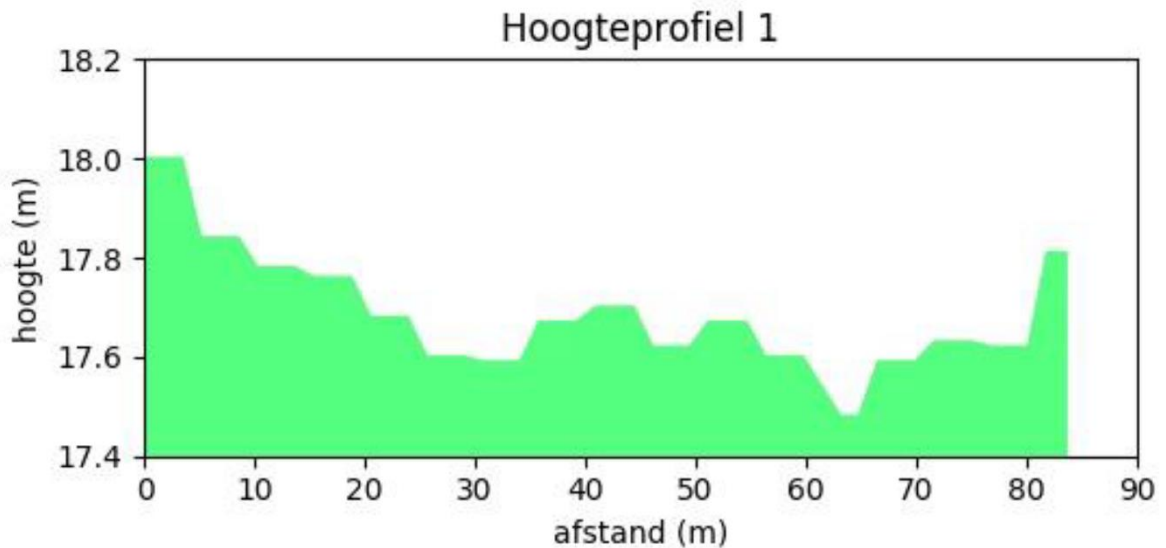
Figuur 21: Zicht op profiel 2 in Put 1 vanuit het zuiden.

2.3.1.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

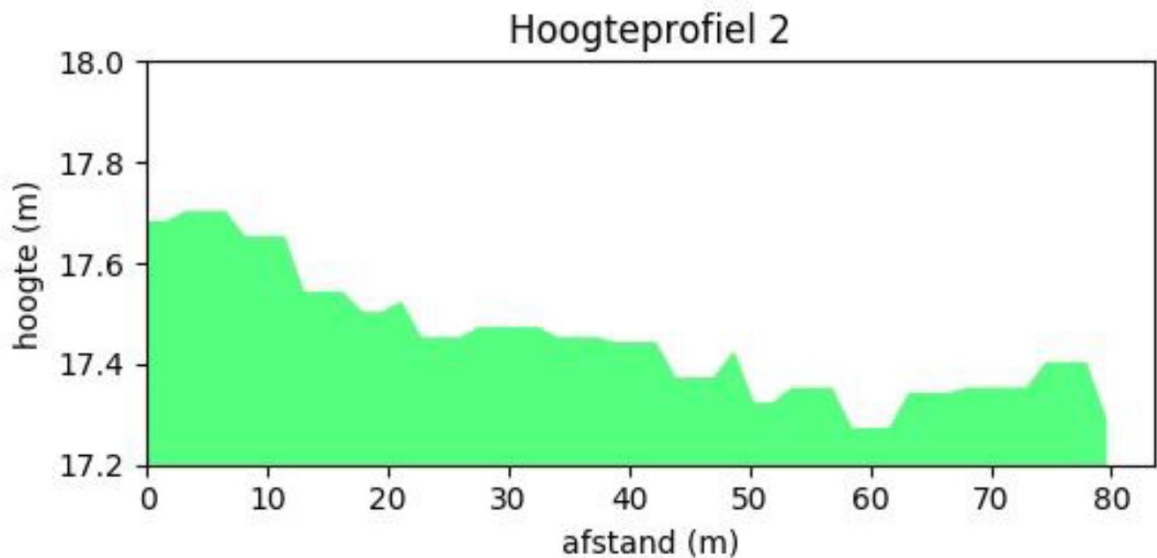
Binnen het projectgebied varieert de hoogte tussen 17,2 en 17,8 m TAW, het terrein is met andere woorden relatief vlak.

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) (Bron: Geopunt).

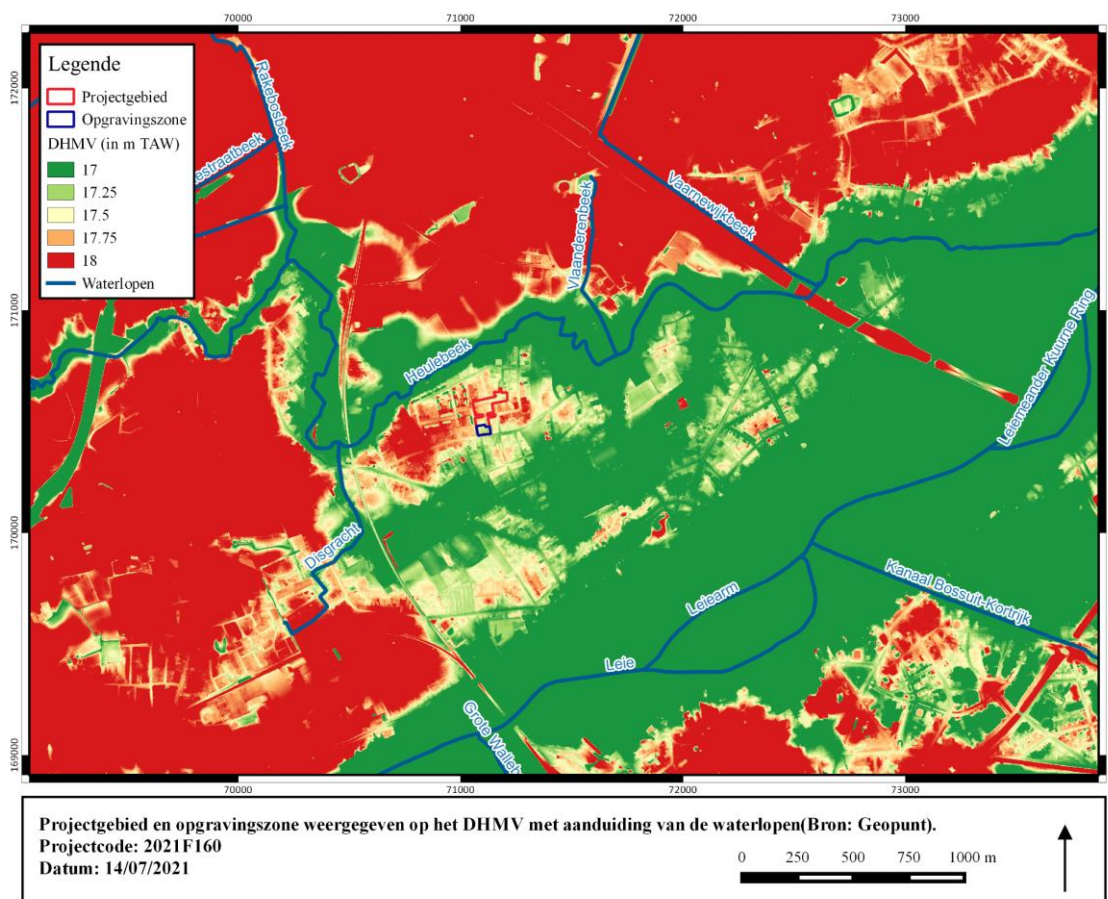
Figuur 23: Profiellijn hoogteverloop: W-O (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Profiellijn hoogteverloop, N-Z (Bron: Geopunt).

2.3.1.5 Hydrografie

Precies ten noorden van het projectgebied situeert zich de beekvallei van de Heulebeek, een sterk meanderende, onbevaarbare zijrivier van de Leie. Ten zuiden situeert zich de Leievallei, een zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei. De Vlaamse Vallei is een depressie die grotendeels gevormd is door fluviaatiele processen tijdens het Laat-Pleistoceen. De brede en wijde vorm alsook het diep uitgeschuurde karakter van de Vallei zou dateren uit het Saalien. De geschiedenis van de Vlaamse Vallei eindigt tijdens het Weichseliaan met in de aanvangsfase nog uitschurings- en hellingsprocessen gevolgd door een volledige opvulling. Ruim 4 km ten noorden van het plangebied loopt de Rug van Lendeledede die de waterscheidingslijn vormt tussen het Leie- en Scheldebekken.

Figuur 25: Projectgebied weergegeven met de verschillende waterlopen op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

2.3.1.6 Historische voorkennis

Cfr. voorgaande bureauonderzoek met projectcode 2018D254.

Reeds in de Romeinse periode wordt het grondgebied van Heule doorkruist door enkele wegen, waarvan de Ieperseweg, de weg van Kortrijk naar Izegem en de weg naar Roeselare de voornaamste zijn. Tevens wijzen archeologische vondsten van een Romeins brandrestengraf tussen de Heulebeek en de Bozestraat op menselijke aanwezigheid gedurende de Romeinse periode. In de Frankische periode bestond Heule grotendeels uit bossen.

De oudste vermelding van Heule dateert uit 1111. De dorpsheerlijkheid Heule werd gehouden onder het kasteel van Kortrijk, één van de 14 leenhoven van de Graaf van Vlaanderen. Vanaf de 14e eeuw maakt Heule deel uit van de Roede van Menen, die ressorteerde onder de Kasselrij Kortrijk. De bewoning situeert zich rond de dorpskern. Cartografische indicatoren wijzen op verspreide laat-middeleeuwse hoevebouw in de omgeving van het projectgebied. Deze hoeves hebben thans een overwegend 19^e en 20ste eeuws uitzicht.

Het dorp en de kerk werden zwaar beschadigd tijdens de Beeldenstorm. Het Kasteel van Heule, gelegen ten noordoosten van het huidige 'Hof van Heule', werd vermoedelijk verwoest in 1578. Het dorp kent een relatief herstel in de eerste helft van de 17^e eeuw, waarna het oorlogsgeweld vanaf de tweede helft van de 17^e eeuw terug sterk toeneemt. In 1695 breekt tevens een pestepidemie uit. Als gevolg wordt het dorp in een economische crisis gedompeld die aansleept tot diep in de 18^e eeuw en die de landbouwproductie en de werkgelegenheid volkomen ontredert. Na de vrede van Aken (1748) komen de Zuidelijke Nederlanden onder Oostenrijks bewind, wat een periode van relatieve welvaart inleidt.

In de 18^e eeuw wordt in bijna elk gezin van Heule aan huisnijverheid gedaan. In de periode 1815-1830 kampt Heule met een sterke textielcrisis door het verlies van de Franse markt en de stijgende Engelse en Duitse concurrentie. Vanaf 1850 slaagt de Leiestreek erin zich te ontwikkelen tot een nationaal centrum voor de productie van vlas. Tussen 1835 en 1934 werden op het grondgebied van Heule 17 gemechaniseerde vlaswingelarijen opgericht. De industrialisatie van Heule zet zich voort in de 20ste eeuw. Tot omstreeks 1930-1940 is de vlasnijverheid toonaangevend. Rond 1950 raakt deze industrietak in moeilijkheden door de toenemende concurrentie, waarna vele vlasfabrieken worden omgeschakeld tot weverijen. Naast de textielnijverheid nemen meubel- en houtbedrijven, scheikundige fabrieken en metaalbedrijven een steeds belangrijker plaats in.

Vanaf eind juni 1917 leidt Manfred von Richthofen het beruchte Flying Circus op, het Jachtgeschwader I, dat verspreid lag over de vliegvelden Marke, Bissegem en Heule-Watermolen. Het dorp wordt bij de bevrijding langdurig onder vuur genomen, waardoor veel woningen verwoest worden. Heule is tevens betrokken in de Tweede Wereldoorlog. Bij de doorbraak in mei 1940 wordt het dorp beschoten in het kader van de Leieslag. Bij de geallieerde luchtaanvallen op Kortrijk in 1944 wordt de kerk grotendeels verwoest.

Een bijkomende bron van informatie is het beschikbare kaartmateriaal. Op basis van deze kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het projectgebied door de eeuwen heen. Er zijn kaarten beschikbaar vanaf de 18^e eeuw.

Bron	Jaartal	Historische situatie
Deventerkaart	1562	Landelijk karakter
Kaart van Ferraris	1771-1777	Landelijk karakter
Atlas der Buurtwegen	1843-1845	Landelijk karakter
Popp Kadasterkaarten	1842-1879	Landelijk karakter
Vandermaelenkaart	1846-1854	Landelijk karakter

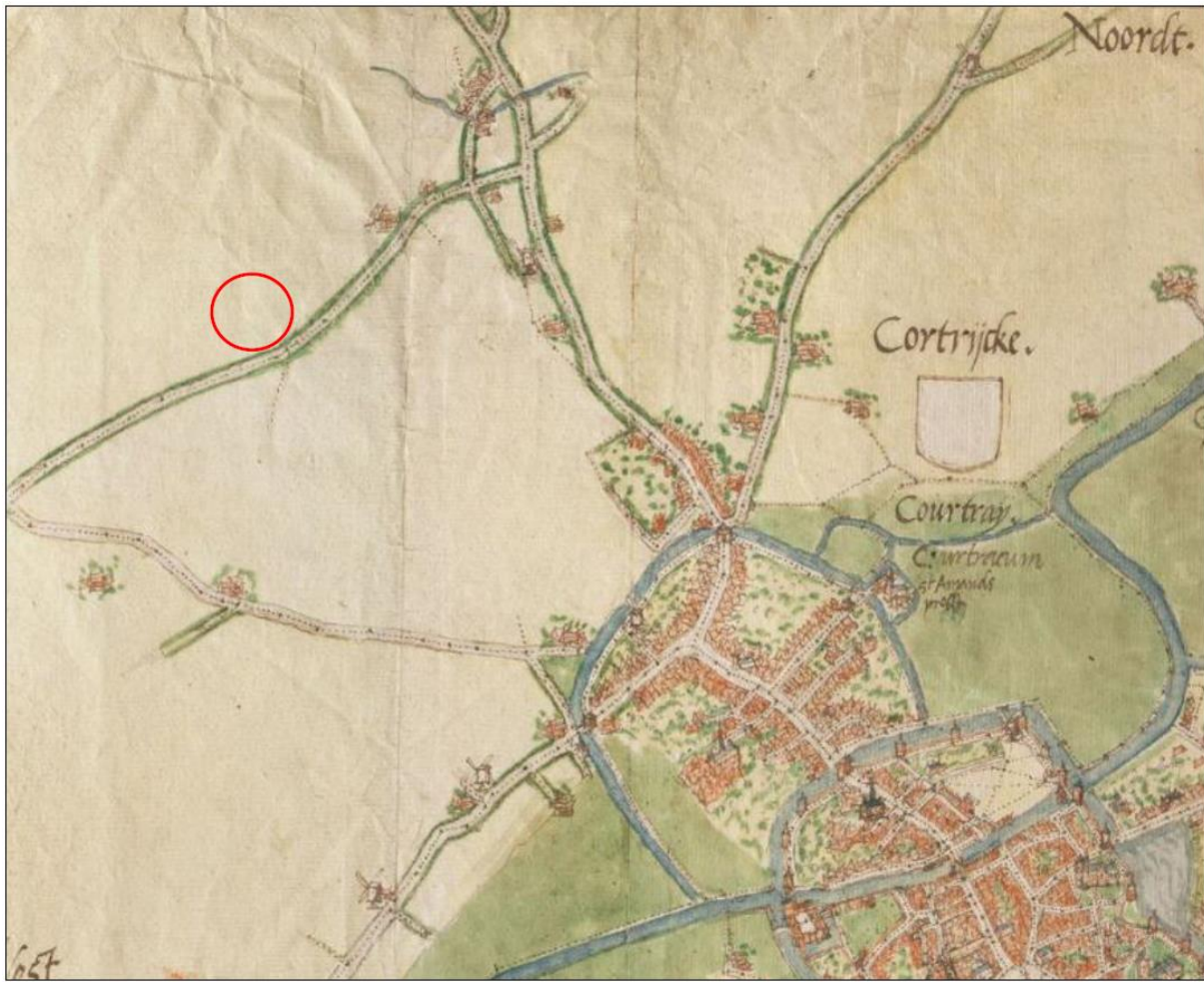
Tabel 6: Overzicht van de historische situatie met de historische kaarten.

Ter bestudering van het projectgebied worden hieronder een aantal historische kaarten in beschouwing genomen. Deze kaarten zijn momentopnamen doorheen de geschiedenis en verschaffen ons inzicht in de bebouwingshistoriek van het projectgebied.

De Deventerkaart geeft geen bebouwing weer binnen de contour van het projectgebied. Het verloop van de Bozestraat die een verbinding vormt tussen de Kortrijksestraat en Izegemsestraat, is reeds duidelijk waarneembaar. Ter hoogte van het gehucht Heule Watermolen is de Heulebeek weergegeven.

Op de Ferrariskaart grenst de zuidzijde van het plangebied aan een wegtracé waarvan het verloop gelijkloopt met dat van de huidige Bozestraat. Ten noorden van het projectgebied stroomt de Heulebeek. Precies ten noorden van het projectgebied is er een verbreding van deze waterloop op te merken. Aan weerszijden van de Heulebeek situeert zich een smal meersgebied. Het projectgebied staat integraal gekarteerd als akkerland.

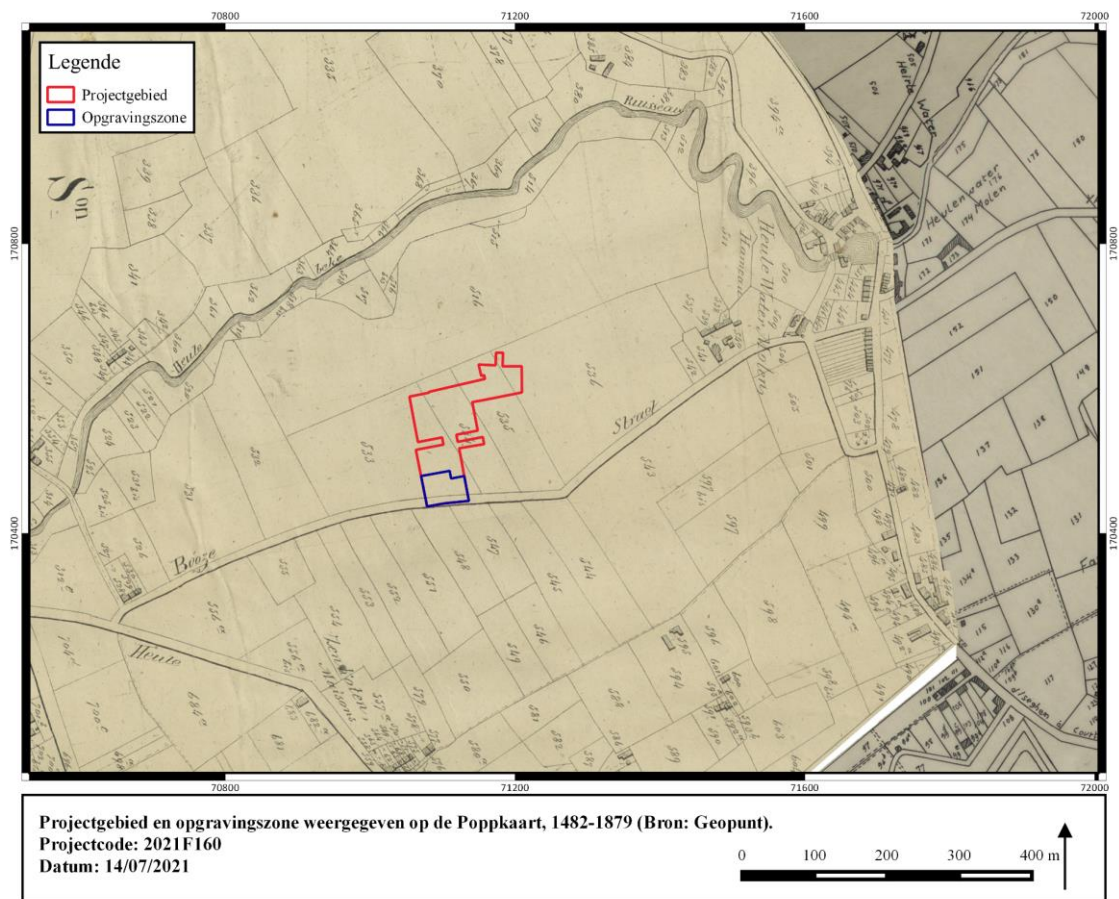
De 19^e eeuwse cartografische indicatoren en de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw geven tevens geen bebouwing weer ter hoogte van het projectgebied.

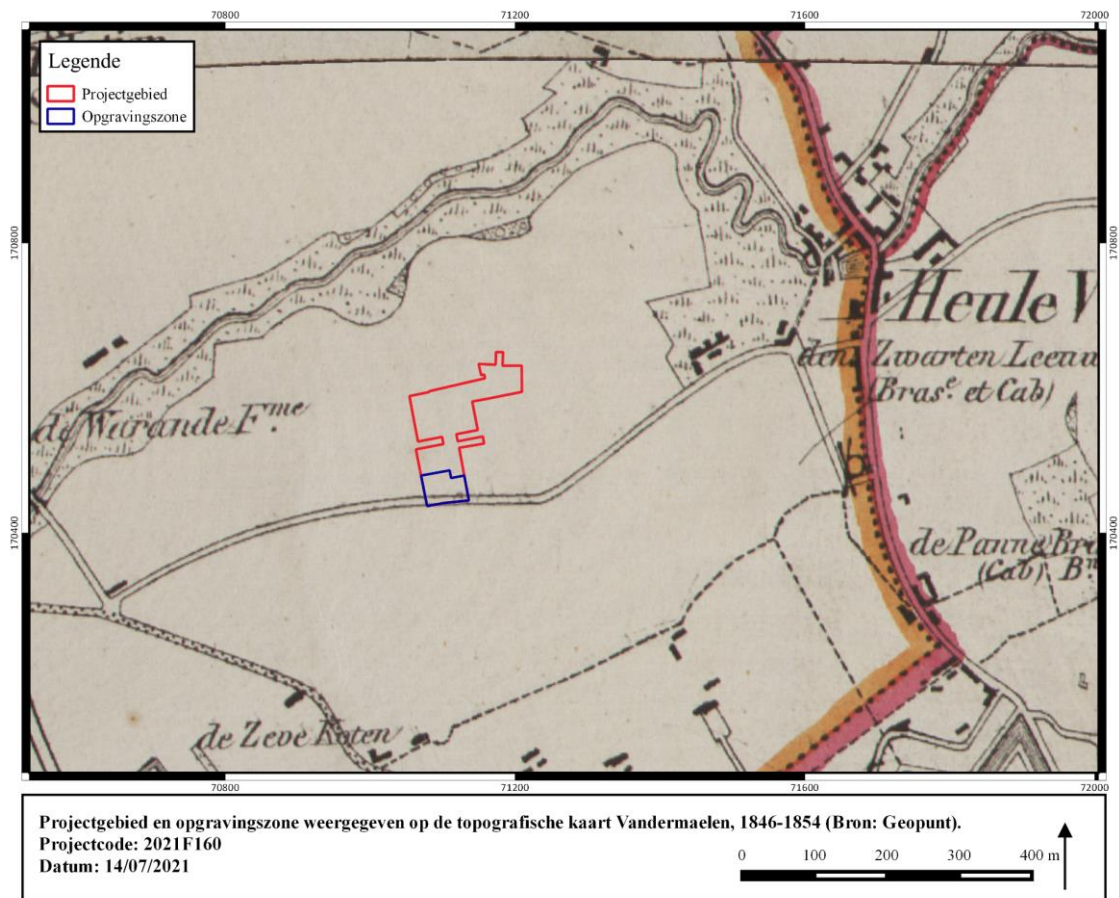
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de Deventerkaart (1560).

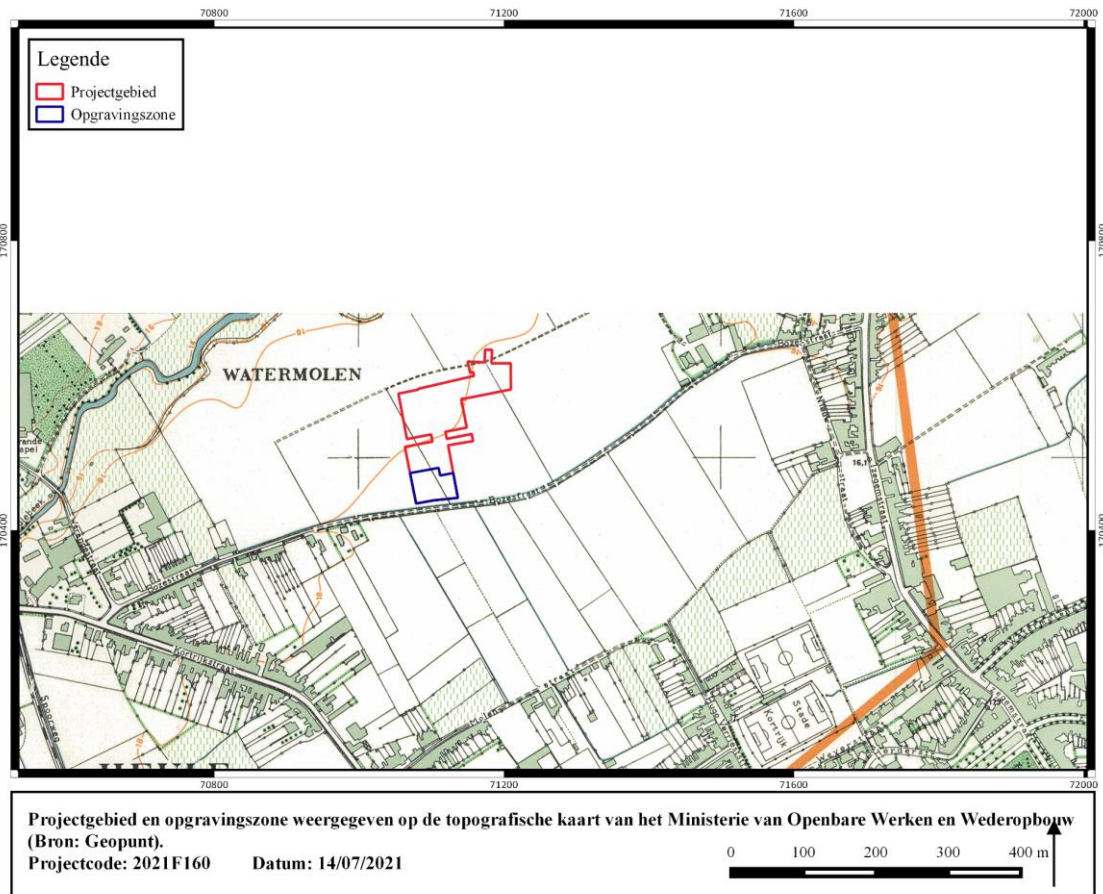

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de Popkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart Vandermaelen (146-1854).

Figuur 31: Projectgebied en opravingszone weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (Bron: Geopunt).

2.3.1.7 Archeologische voorkennis

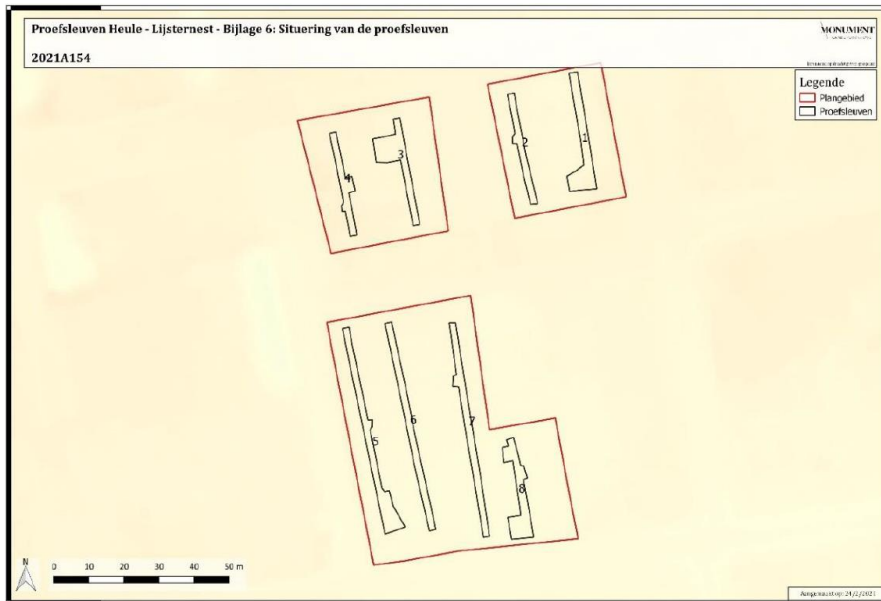
Wat betreft de archeologische voorkennis van het terrein kan verwezen worden naar het vooraf uitgevoerde proefsleuvenonderzoek waarbij het archeologische potentieel van het projectgebied duidelijk is geworden (projectcode 2021A154). Dit proefsleuvenonderzoek volgde op een bureaustudie en uitgebreid booronderzoek.

De bureaustudie werd verzorgd door interne collega's, waarna de overige onderzoeken (landschappelijk bodemonderzoek, verkennend archeologisch booronderzoek alsook het proefsleuvenonderzoek) werden uitgevoerd door archeologen van Monument Vandekerckhove nv. Het landschappelijk bodemonderzoek (projectcode: 2020E126) vond plaats op 13 januari 2021. Er werd gebruik gemaakt van een Edelmanboor met diameter van 7 cm. De locaties van de boringen werden uitgezet door middel van een GPS-toestel. Er werden 10 boringen geplaatst. Op basis van deze boringen kon een homogene bodemopbouw worden vastgesteld. De bodem heeft een ABC-profiel. Het onderzoeksgebied bevindt zich aan de zuidelijke rand van de alluviale vlakte van de Heulebeek, op een licht hoger gelegen gebied. Aangezien er geen helling waarneembaar is, is de mogelijkheid tot post-depositionele transportatie van de afgezette niveo-eolische sedimenten weinig waarschijnlijk. Hierdoor dient het potentieel voor steentijdsites matig tot hoog te worden ingeschat. Bijgevolg werd het nodig geacht verder archeologisch verkennend/waardierend booronderzoek uit te voeren. Gezien er binnen het projectgebied wel degelijk sprake is van een intacte bodemopbouw en het archeologisch vlak verstoord zal worden door de geplande bodemingrepen, dient na afronding van het steentijdonderzoek nog een proefsleuvenonderzoek te gebeuren.

Het verkennend archeologisch booronderzoek (projectcode: 2020E146) vond plaats tussen 21 en 25 januari 2021. De boringen werden geplaatst met een Edelmanboor met diameter van 15 cm in een gelijkbenig verspringend driehoeksgrid van 10 x 12 m. De opgeboorde boorstalen worden nat gezeefd op maaswijdte van 1 mm en door een steentijdspecialist onderzocht op archeologische indicatoren (zoals vuursteen, houtskool, al dan niet verbrand bot, aardewerk, macroresten van zaden en vruchten, enzovoort). Zo werden er 56 boringen uitgevoerd op het terrein. Zoals bij het landschappelijk bodemonderzoek werd een intacte bodemopbouw aangetroffen. De A-horizont (0 – 30 cm-mv) was eerder dun, met daaronder een vage B-horizont (30 cm-mv tot 50 cm-mv) waarna de C-horizont (vanaf ca. 50 cm-mv) werd aangetroffen. Uit 5 van de geplaatste boringen kon archeologisch (relevant) materiaal worden ingezameld. Het gaat om aardewerk en silex. Deze 5 positieve boorpunten (4x aardewerk en 1x silex) komen verspreid voor over het projectgebied zonder uitgesproken clusters.

Het proefsleuvenonderzoek bestond uit 8 parallelle noord-zuid georiënteerde sleuven, verspreid over 3 afzonderlijke zones. De onderlinge afstand bedroeg 10 tot 15 m. Er werden ook twee kijkvensters aangelegd, ten einde de archeologische sporen in hun context te kunnen bestuderen. Op die manier werd 851 m² van het terrein archeologisch onderzocht (goed voor 12,5 %). Verspreid over het plangebied werden 6 bodemkundige profielen geplaatst. Voor de aanvang van het terreinonderzoek werd een wijziging aangebracht in het zuidoosten van het projectgebied. De bewoners van de aanpalende huizen langs de Vlasschaard kregen de kans op een deel van het projectgebied (grenzend aan hun tuinen) aan te kopen. De loten waarvoor dit het geval is, zijn vanzelfsprekend gevrijwaard van verder archeologisch onderzoek. De verkavelingsvoorschriften van deze loten laten enkel de bouw van lichte constructies, waarvan de fundering niet dieper reikt dan de moederbodem toe. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden 56 spoornummers uitgeschreven. Het gaat om greppels, kuilen, paalkuilen en natuurlijke sporen. Het gaat hierbij voornamelijk om sporen in het noord(westen) van het projectgebied, alsook een sporencluster in het zuiden van het plangebied. De sporencluster in het zuiden van het plangebied is diegene die onderwerp vormt in dit archeologierapport. Tijdens het proefsleuvenonderzoek was duidelijk dat dit deel van het projectgebied ook nog eens in twee zones kon worden opgedeeld. Het gaat om een noordelijke zone waarin zich enkel vage of natuurlijke sporen bevinden en een duidelijke sporencluster in de zuidelijke terreinhelft. Deze wordt omsloten door greppels. In het proefsleuvenonderzoek werd uitgegaan van de aanwezigheid van minstens 1 gebouwstructuur. Op basis van aangetroffen vondstmateriaal konden de sporen in de ijzertijd/Romeinse periode gedateerd worden. De zone die werd geselecteerd voor vervolgonderzoek had een totale oppervlakte van ca. 2400 m².

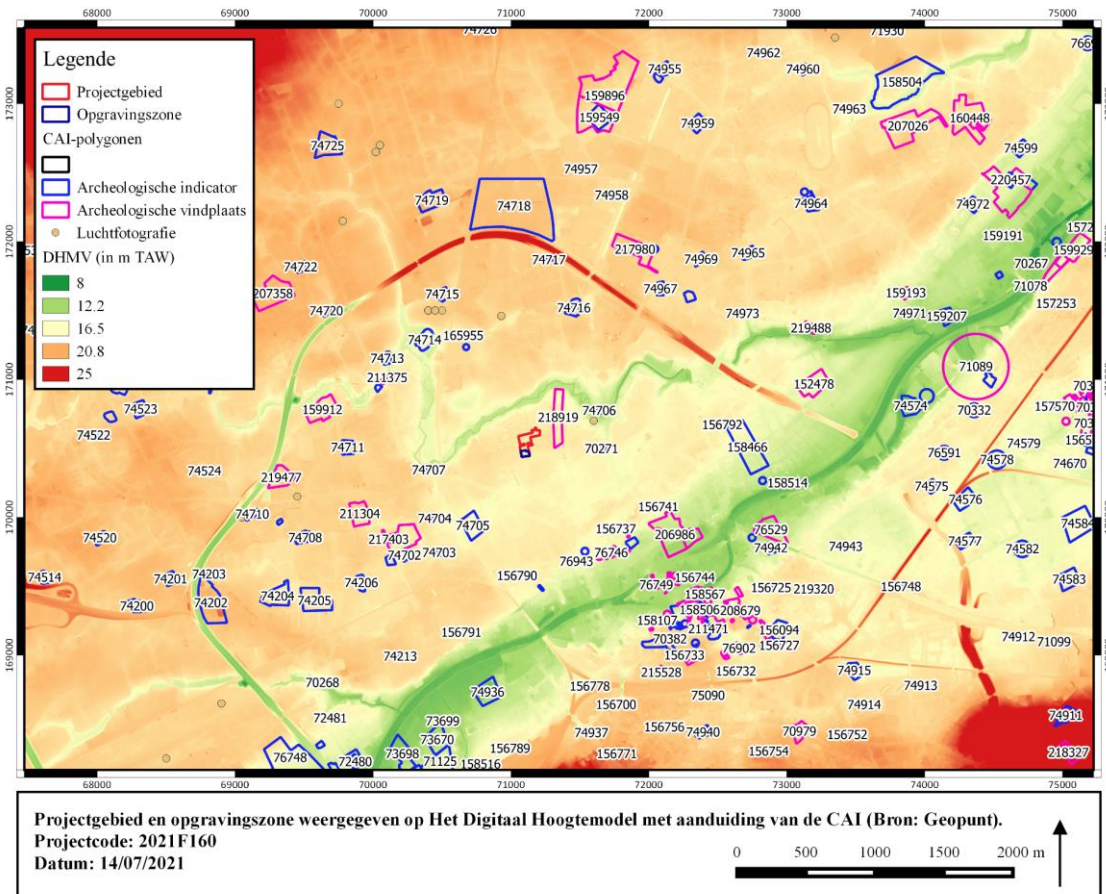
Figuur 32: Zicht op de aangelegde proefsleuven.

Figuur 33: Allesporenkaart.

Op basis van deze gegevens werd een advieszone geselecteerd voor een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving. De advieszone bedraagt een totale oppervlakte van 2600 m². Op die manier kan op de gestelde onderzoeksvragen antwoord worden gegeven.

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Figuur 34: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).

Zoals reeds aangegeven zijn er in de buurt van het projectgebied verschillende cartografische indicatoren die wijzen op **laat-middeleeuwse hoeses**, zoals **sites met walgracht**. Op de volgende locaties werden cartografische indicatoren of nog restanten waargenomen: aan de Grijsperrestraat 1 (CAI ID 74725: de omgrachting is helaas niet bewaard gebleven); ter hoogte van de Steenstraat 147, (CAI ID 74722: hiervan is ook niets bewaard gebleven); zo ook aan de Steenstraat 60 (CAI ID 74720); aan het Zegerplein te Gullegem (CAI ID 74523); Pastorijweg 38 te Gullegem (CAI ID 74522); Schoonwater te Wevelgem (CAI ID 74520: omgrachting is bewaard in stratenpatroon); Tombroekdreef 42 te Wevelgem (CAI ID 74514); aan de Dappaardstraat (CAI ID 74200) is er een continuïteit tot heden, verderop aan de Dappaartstraat 10 (CAI ID 74201) is er niets bewaard gebleven; aan de Industrielaan te Kuurne (CAI ID 74957); aan de Tuinbouwstraat 14 te Harelbeke (CAI ID 74575); aan de Visserskaai te Kortrijk (CAI ID 74912); Gullegemsesteenweg te Kortrijk (CAI ID 74202, CAI ID 74203); aan de Ommeloopstraat te Wevelgem (CAI ID 74524); Oude Ieperseweg te Kortrijk (CAI ID 74710, CAI ID 74708); Ghellinckdreef te Kortrijk (CAI ID 74204); Tientjesstraat (CAI ID 74205); aan de Noordlaan te Kuurne (CAI ID 74958); Pieter Verhaeghestraat 38 te Kuurne (CAI ID 159549); Spoorwegstraat te Harelbeke (CAI ID 74576, CAI ID 74577); Overzetweg te Marke (CAI ID 73698); aan de Kasteeldreef te Marke (CAI ID 73699); aan de Burg. Felix de Bethunelaan te Kortrijk (CAI ID 74937); aan de Firmin Deprezlaan (CAI ID 74914); aan de Sint-Katriensteenweg 55 te Kuurne (CAI ID 74955); aan de Stijn Streuvelsstraat te Harelbeke (CAI ID 74583); aan de Ronksdreef te Kortrijk (CAI ID 74936); aan de Moorseelestraat 259 te Kortrijk (CAI ID 74702); aan de Guido Gezellelaan te Kortrijk (CAI ID 74703); aan de Schakeldries te Kortrijk (CAI ID 74711); aan de Lode De Boningelaan (CAI ID 74915); aan de Vlaanderenkaai te Kortrijk (CAI ID 74942); aan de Kongostraat te Kuurne (CAI ID 74967); aan de Sint-Katriensteenweg te Kuurne (CAI ID 74959); aan de Kasteelstraat te Kuurne (CAI ID 74964); aan de Venetiëlaan te Harelbeke (CAI ID 74582); aan de Kortrijksestraat te Kortrijk

(CAI ID 74707); aan de Mellestraat te Kortrijk (CAI ID 74716: er werden ook nog enkele scherven teruggevonden alsook materiaal dat getuigt van aanwezigheid tijdens de Eerste Wereldoorlog); aan de Zeger van Heulestraat te Kortrijk (CAI ID 74714); aan de Wittestraat 2 te Kortrijk (CAI ID 74715); aan de Groenestraat te Kortrijk (CAI ID 74719); aan de Izegemstraat te Kortrijk (CAI ID 74718; CAI ID 74717 en CAI ID 74716); aan de Noteboomlaan te Kortrijk (CAI ID 74913); aan de Deerlijksestraat 16 te Kortrijk (CAI ID 74943); aan de Morinestraat (CAI ID 74969); aan de Molenput te Kuurne (CAI ID 74962); aan de Verbindingsweg te Kuurne (CAI ID 74972); aan de Burgemeester Pyckestraat 2 (CAI ID 74940); aan de Kapel ter Bede (CAI ID 74911); aan de Boomgaardstraat 190 te Kuurne (CAI ID 74965); aan de Papaverstraat 11 te Kuurne (CAI ID 74960); aan de Firmin Deprezlaan (CAI ID 74914); aan de Beeklaan te Kuurne (CAI ID 74973); aan de Koning Boudewijstraat 136 te Kuurne (CAI ID 74963) en aan Ter Perre te Harelbeke (CAI ID 74599).

Aan de Moorseelestraat te Kortrijk (CAI ID 217403) leverde een proefsleuvenonderzoek enkele paalsporen en kuilen, alsook een greppel op uit de Midden-Romeinse tijd. Verder werden ook nog 2 grachten uit de nieuwe tijden aangetroffen. 1 ervan loopt parallel met de kasseiweg.

Aan de Zuidstraat in Kortrijk (CAI ID 211304) leverde een proefsleuvenonderzoek allerlei sporen op: grachten en greppels die wellicht behoren tot een laat-middeleeuws landinrichtingssysteem en kuilen uit de nieuwe tijd. Bijbehorend aardewerk werd eveneens aangetroffen.

Een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in 2013 aan de Roeselaarsestraat (CAI ID 207358) leverde een aantal paalkuilen alsook een vierhoekige structuur op. Op basis van het voorkomen van chamotte verschaald aardewerk kan een datering in de late ijzertijd verondersteld worden.

Aan de Najaarsweg te Kuurne (CAI ID 207026) leverde een proefsleuvenonderzoek een afvalkuil en een 4-postenspieker op.

Aan de Groeningelaan te Kortrijk (CAI ID 156094) bevond zich de oude aardewerkfabriek van Galeys van Robert van Beveren. Deze werd afgebroken in 1883.

Een Romeinse boomstamwaterput werd aangetroffen aan de Luipaardbrug te Harelbeke (CAI ID 71099).

Metaaldetectie aan de Vlasmlenstraat te Kortrijk (CAI ID 165955) leverde allerlei vondsten op gerelateerd aan de Eerste Wereldoorlog.

Naar aanleiding van een woonverkaveling werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Pastoriestraat te Kortrijk (CAI ID 211375), dit leverde enkele sporen op uit de nieuwe tijd.

In het kader van de Leiewerken liet met op de noordelijke oever van de Leie bouwvallige puinen opruimen. Daar grenst het O.-L.-Vrouwehospitaal (CAI ID 76749) aan een grote bakstenen muur, deze maakte waarschijnlijk deel uit van de 183 m lange stadsmuur, gebouwd in 1452-1454.

Naar aanleiding van de renovatie en nieuwbouwwerken ter hoogte van de campus op het Sint-Amandscollege (CAI ID 206986) werd de fundering van de proosdijkapel aangetroffen

Archeologisch onderzoek, onder meer in de vorm van veldkartering, in Harelbeke (CAI ID 71089) leverde bewoningssporen op uit de Romeinse tijd. Er werden heel wat dakpannen,

aardewerk alsook een maalsteen aangetroffen. Nog werd lithisch materiaal (**CAI ID 76591**) aangetroffen.

Prospectie aan de Pouckeweg te Kuurne (**CAI ID 160448**) leverde enkele grondsporen op waaronder een huisplattegrond uit de middeleeuwen. Er werd zowel handgevormd als gedraaid aardewerk aangetroffen.

Losse vondsten aardewerk uit de 15^e tot 16^e eeuw werden aangetroffen aan de Steenovenstraat te Kuurne (**CAI ID 159191**).

Aan de Hippodroomstraat en Rubensstraat (**CAI ID 70332**) werden restanten aangetroffen van enkele houten gebouwtjes uit de middeleeuwen, alsook enkele grachten. Dit alles kan vermoedelijk gedateerd worden vanaf de 10^e tot 12^e eeuw.

Aan de brug over de Leie ter hoogte van de Vlasstraat te Harelbeke (**CAI ID 71078**) zou een Huelva-zwaard gevonden zijn.

Veldkartering aan de Waterhoek (**CAI ID 218919**) leverde materiaal op uit de steentijden.

Ter hoogte van de Vierschaarstraat en Ten Akkerdreef (**CAI ID 70979**) werden opgravingen uitgevoerd in de jaren 50 en 60 van de vorige eeuw. Hierbij werden resten aangetroffen van een V-vormige gracht, die te volgen was over een lengte van ca. 40 m. De gracht had een noord-zuidoriëntatie. De hoek was afgerond en daarna liep de gracht verder met een oost-westoriëntatie. Er werd aardewerk aangetroffen, het betrof Menapisch aardewerk, *sigillata* en Belgische waar.

Een opgraving aan de Pieter Verhaeghestraat te Kuurne (**CAI ID 159896**) leverde heel wat sporen en vondsten op. Er werden onder meer verschillende gebouwplattegronden uit de 1ste tot 2^e eeuw na Chr. Aangetroffen, alsook 6 brandrestengraven, een waterput, waterkuil, enkele kuilen en greppels, een zone met karrensporen, perceleringsgrachten en –greppels, tot zelf granaatinslagen van de Eerste Wereldoorlog. Verder werden nog 15 vuursteenfragmenten aangetroffen, waarvan 4 natuurlijk bleken te zijn.

Een opgraving aan de Noordlaan 2 te Kuurne (**CAI ID 217980**) in 2017 bracht enkele grondsporen uit de metaaltijden en post-middeleeuwen aan het licht, met bijbehorend vondstmateriaal.

Opgravingen op de Houtmarkt te Kortrijk (**CAI ID 76529**) leverden verschillende zaken op. Er werden onder meer een werktuig uit de steentijd aangetroffen, alsook een bronzen Keltische munt, aardewerk met radstempelpersiering uit de 11^e tot 12^e eeuw. Grondsporen bestonden uit een zware muur opgetrokken in Doornikse kalksteen, die behoorde tot een kerk, alsook enkele graven. Ook werden enkele Romeinse, middeleeuwse en post-middeleeuwse grondsporen aangetroffen.

Aan de Driekerkenstraat te Kortrijk (**CAI ID 72480**) bevond zich vermoedelijk het oudste kerkje van West-Vlaanderen. De kerk stond op de heerlijkheid van Bissegem. De zij-altaren werden gewijd aan Sint-Omaar en Onze-Lieve-Vrouw.

Aan de Groeningestraat (**CAI ID 158567**) werd een onderdeel van de laatmiddeleeuwse stadsmuur (gebouwd tussen 1353 en 1354) opgegraven. Een deel van de muur bleef eveneens bewaard bij de aanzet van de toren.

Ter hoogte van de O.-L.-Vrouwestraat 46 (CAI ID 158506) werden sporen van de Franse dwangburcht opgemerkt.

Archeologisch vooronderzoek naar aanleiding van de aanleg van een ondergrondse parkeergarage op de Houtmarkt (CAI ID 208679) leverde enkele kuilen en paalsporen op uit de nieuwe tijd.

Aan de Heilige Geeststraat (CAI ID 158107) werden enkele munten aangetroffen uit de late middeleeuwen (1373-1385).

Op 50 m van de Rijselstraat (CAI ID 70382) werden restanten gevonden die kunnen gelinkt worden aan pottenbakkersactiviteiten.

Ter hoogte van de 'Goed te Vaernewijk' (CAI ID 158504) werd een veldkartering uitgevoerd, waarbij onder meer aardewerk uit de late middeleeuwen en Romeinse periode kon worden gerecupereerd. Een veldkartering aan de Kasteeldreef te Marke (CAI ID 73670 en CAI ID 71125) leverde materiaal uit de steentijd alsook uit de late middeleeuwen op. Op het grondgebied van Bissegem (CAI ID 76748) werden verschillende veldkarteringen uitgevoerd waarbij materiaal uit het neolithicum, de Romeinse periode en late middeleeuwen werd aangetroffen.

Een proefsleuvenonderzoek aan de Oogststraat te Heule (CAI ID 219477) leverde heel wat op. Er werd onder meer een afslag en een deel van een schrabber gevonden alsook 80-tal fragmenten handgevormd aardewerk. Het baksel wordt gekenmerkt door een grove vershraling van organische materie, kwarts en chamotte. Verder betreft het zowel aan de binnenzijde als buitenzijde een ruwe afwerking. Opvallend is de aanwezigheid van verticale kamstreken aan de buitenzijde. Voorts werden nog antropogene sporen zoals kuilen, greppels en grachten alsook recente verstoringen en drainagegreppels aangetroffen.

Aan de Magdalenestraat (CAI ID 156778) stond de Weemolen of Weidemolen aan de linkerkant van de weg naar Rijsel. Deze liep toen nog over Marke, net voorbij het eerste spoorwegviaduct. Nog op basis van cartografische informatie kon een molen verondersteld worden aan de noordzijde van de Meensesteenweg te Bissegem (CAI ID 70268). Aan de Aalbeeksesteenweg te Kortrijk (CAI ID 156700) zou er ook een molen gestaan hebben. Andere molens bevonden zich aan de Elfde-Julilaan (CAI ID 156752); Watermolenstraat 36 te Harelbeke (CAI ID 70267); Marksesteenweg (CAI ID 156789); op de hoek van de Meensesteenweg en Wulverikstraat te Kortrijk (CAI ID 74213); Meensesteenweg (CAI ID 156791); op de hoek van de Aalbeeksesteenweg en de Condédreef (CAI ID 156771); tussen de vaart en het begin van de huidige Stasegemsesteenweg (CAI ID 156748); aan de Langemeersstraat (CAI ID 156727); aan de Karmelietenlaan te Kortrijk (CAI ID 156756); aan de huidige wijk Heule-Watermolen (CAI ID 74706); samenkomst van de Sint-Godelievestraat met de Molenstraat (CAI ID 70271); enkele 10-tallen meters ten noorden van de Schorsmolen (CAI ID 156790); ter hoogte van het Koningin Astridpark (CAI ID 156737); ter hoogte van de Proosdijstraat (CAI ID 156741); aan de Vlamingenstraat (CAI ID 156732); halweg de huidige Gentsestraat (CAI ID 156725); tussen de Tayaertstraat en de Dam (CAI ID 156744); aan de Hazelaarstraat (CAI ID 156733) en aan de Ten Akkerdreef (CAI ID 156754).

Een grafzerk uit de 15^e eeuw werd aangetroffen aan de Bessenlaan te Kortrijk (CAI ID 158514).

De uitbreiding van het Parkhotel met een ondergrondse parkeergarage (CAI ID 215528) leverde bewoningsstructuren uit de 19^e eeuw op.

Ter hoogte van de Evolis 76 (**CAI ID 218327**) werd een archeologische opgraving uitgevoerd. Op die manier werd inzicht verkregen in de landschapsinrichting tijdens de IJzertijd/vroeg-Romeinse periode. Er werden bewoningssporen uit de ijzertijd aangetroffen en een brandrestengraf uit de overgang van ijzertijd naar Romeinse periode.

Aan de Stasegemsestraat (**CAI ID 219320**) werd door middel van metaaldetectie een zegelstempel in een koperlegering gevonden uit de nieuwe tijd.

Aan het Begijnhof te Kortrijk (**CAI ID 211471**) werd een opgraving uitgevoerd waarbij een vloerniveau en een kelder uit de late middeleeuwen werden aangetroffen, alsook verschillende haardfasen, een waterput, een beerput en een kelder uit de nieuwe tijd.

Ter hoogte van de Grenswachtersweg te Kuurne (**CAI ID 220457**) een Romeinse munt aangetroffen door middel van metaaldetectie. De vondst kan niet gedateerd worden omwille van verwerking.

Bij een opgraving aan de Sint-Janspoort te Kortrijk (**CAI ID 76902**) kwamen verschillende sporen gerelateerd aan leerlooiersactiviteiten aan het licht, alsook restanten van een massieve stenen muur. Archiefbronnen spreken van een leerlooier die in de 17^e eeuw zichzelf gevestigd had in de Kleine Sint-Jansstraat.

Een middeleeuwse stortplaats werd aangetroffen ter hoogte van de Tramstraat te Harelbeke (**CAI ID 157253**).

Naar aanleiding van graafwerken op de hoek van de Meensesteenweg en de Kortrijkstraat (**CAI ID 76943**) werd het uiterste westpunt van de moderne vesting Kortrijk (1577-1578 tot 1782) aangesneden. De inhoud geeft een bijzondere kijk op de handel en consumptie van import aardewerk van de 16e tot de 19e eeuw.

Aan de Meensestraat 43-57 (**CAI ID 76746**) werd heel wat aardewerk aangetroffen. Op basis van archiefmateriaal kan de aanwezigheid van één of meerdere pottenbakkers vermoed worden.

2.3.2 Voorlopige beschrijving van de archeologische site op basis van het sporen- en vondstenbestand

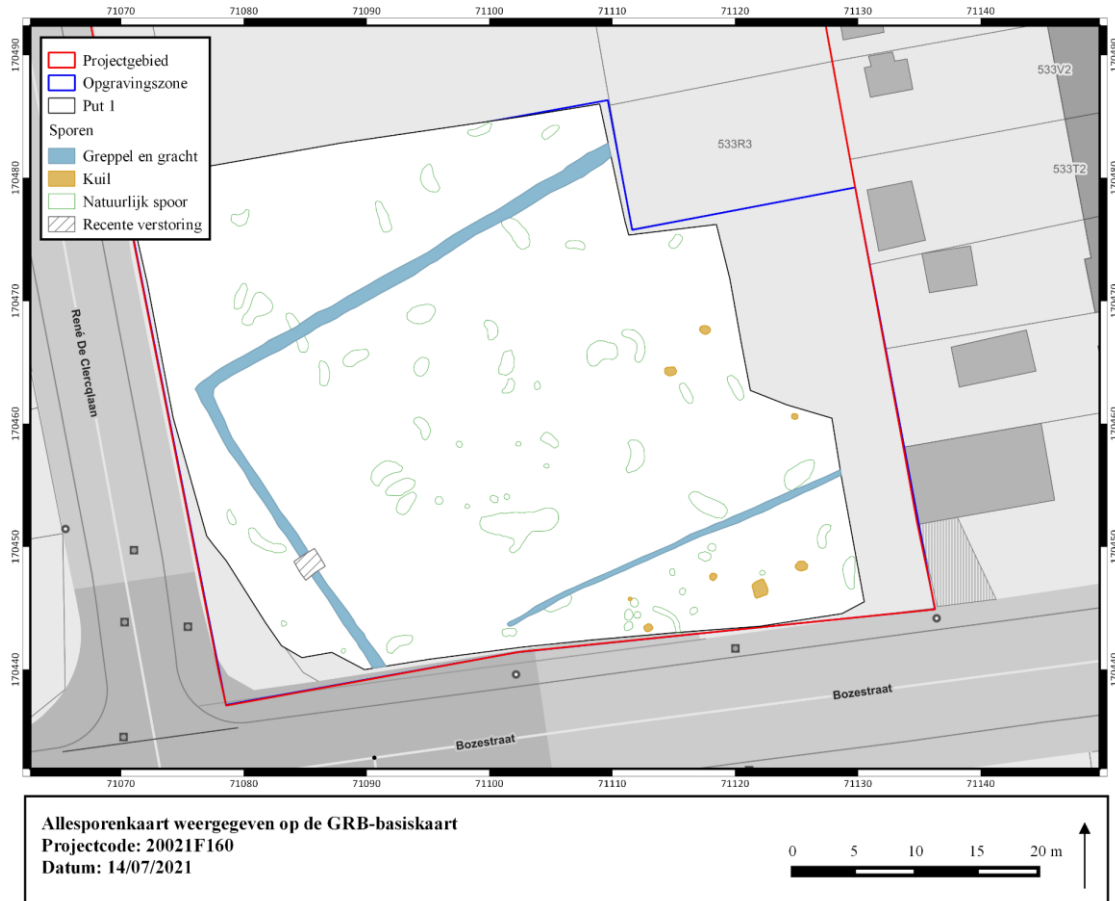
2.3.2.1 Analyse van de opbouw van de archeologische site

Tijdens de opgraving werden sporen aangetroffen vanaf de late ijzertijd tot en met de Romeinse periode. Het gaat hierbij om enkele kuilen en 2 greppels. Verder werden heel wat natuurlijke verstoringen opgemerkt. Deze werden tevens gecontroleerd door middel van een coupe. Er kon geen gebouwstructuur of andere sporencombinatie worden herkend. Het is wel duidelijk dat er zich een erf of nederzetting vlakbij het projectgebied bevond, de afdraaiende greppel toont dit duidelijk aan.

2.3.2.2 Analyse van archeologische structuren, spoorcategorieën, spoorcombinaties en individuele sporen

Tijdens de opgraving werden verschillende sporen aangetroffen die vermoedelijk gedateerd kunnen worden vanaf de late ijzertijd of vroeg-Romeinse periode. Er werden daarnaast ook heel wat natuurlijke verstoringen opgemerkt.

Hieronder volgt een overzicht van de verschillende archeologische sporen. Er werden ook natuurlijke sporen (S998) aangetroffen. De natuurlijke sporen werden eveneens via coupes gecontroleerd. De overige verkleuringen kregen een spoornummer. Echter, tijdens het bewerken van de sporen werd al snel duidelijk dat heel wat van de aangeduide sporen eveneens eerder natuurlijk in oorsprong waren. Van archeologisch relevante sporen werden enkel 2 greppels en 8 kuilen aangetroffen. De structuur waarvan sprake was in het proefsleuvenonderzoek kon helaas niet worden waargenomen tijdens de opgraving.

Figuur 35: Thematische kaart.

Hieronder volgt een uitgebreider overzicht per spoorcategorie. De aangetroffen sporen kunnen naar alle waarschijnlijkheid gedateerd worden vanaf de ijzertijd tot Romeinse periode.

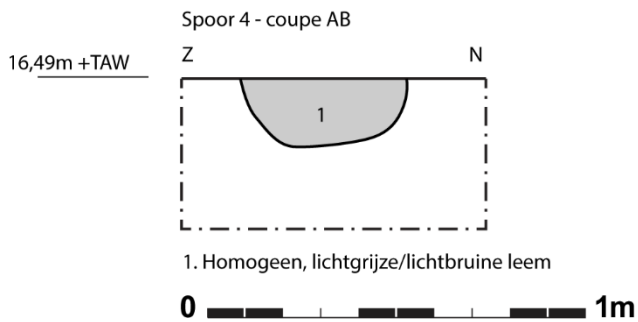
2.3.2.2.1 Greppel

Tijdens de opgraving werden 2 greppels aangetroffen. Het betrof S14 en S4.

S4 betrof een dunne greppel met een zuidwest-noordoostoriëntatie. Hij had een bewaarde lengte van ca. 28,6 m in de opgravingszone. In coupe was een vrij natuurlijke bleke vulling zichtbaar. Er kon geen aardewerk uit worden gerecupereerd. Het spoor had een bewaarde diepte van ca. 18 cm onder het aangelegde archeologische vlak.

Figuur 36: Coupe AB op S4.

Figuur 37: Gedigitaliseerde coupetekening van S4

S14 betrof een afdraaiende greppel, hij werd ook reeds aangetroffen in het proefsleuvenonderzoek. Deze greppel start in het oostelijke deel van het terrein, waarna in het zuidwesten afdraait naar het zuiden. De greppel werd 2x gecoupeerd (en ook reeds tijdens het vooronderzoek). Hij is komvormig met een uitgegraven diepte van ca. 45 cm. De greppel zelf heeft een bleekgrijze tot bijna witte vulling. Er kon tevens wat vondstmateriaal uit gerecupereerd worden.

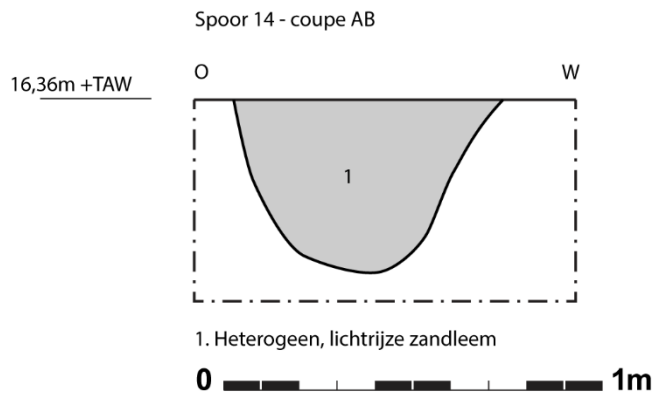
HELI-21 - 2021F160 - PUT: 1 - VLAKE: 1 - SPOOR: 14

Figuur 38: Vlakopname van S14.

HELI-21 - 2021F160 - PUT: 1 - VLAKE: 1 - SPOOR: 14 - COUPE: AB

Figuur 39: Coupe AB op S14.

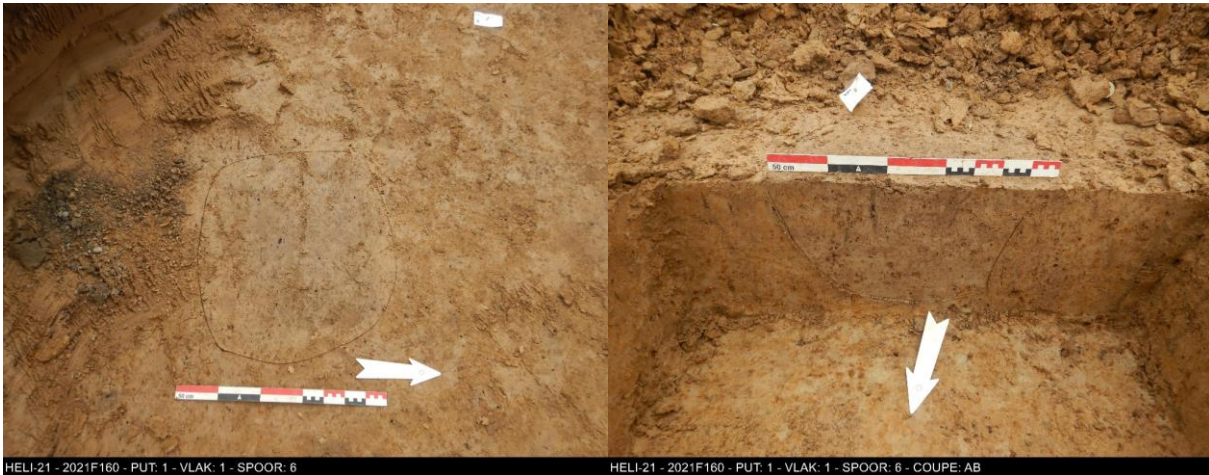

Figuur 40: Gedigitaliseerde coupetekening van S14

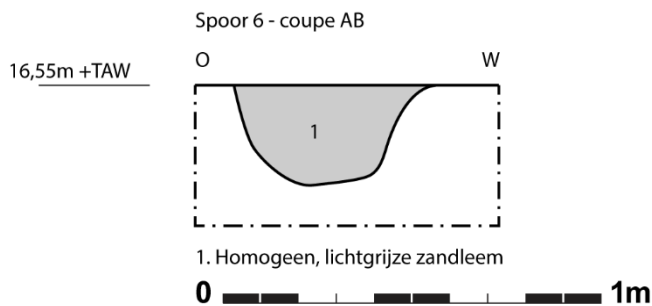
2.3.2.2.2 Kuilen

Verspreid over het projectgebied werden een aantal kuilen waargenomen. Het gaat om 8 sporen. Deze bevonden zich voornamelijk in het (zuid)westelijke deel van het projectgebied, het gaat om: S6, S11, S25, S26, S28, S29, S30 en S31.

S6 betrof een vierkante kuil in het uiterste zuiden van het projectgebied. Het spoor had een eerder lichtgrijze tot bruine vulling en een uitgegraven diepte van 26 cm.

Figuur 41: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S6.

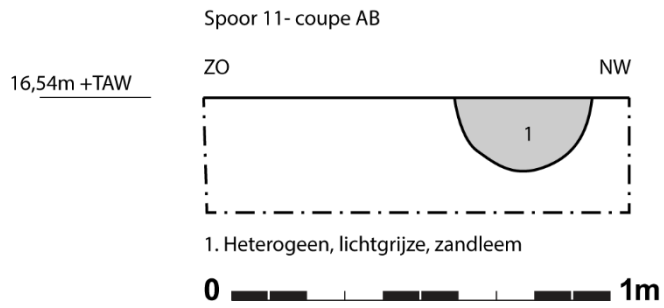
Figuur 42: Gedigitaliseerde coupetekening van S6

S11 betrof een kleine kuil, grenzend aan een natuurlijke versterking (S10). Het gaat om een klein eerder rond spoor met een iets donkerdere bruine kleur. In coupe is het komvormig uitgegraven en ca. 20 cm diep.

Figuur 43: Vlakopname (links) en coupe AB (rechts) op S10 en S11.

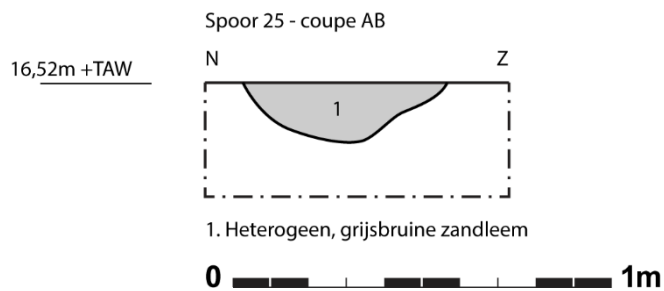

Figuur 44: Gedigitaliseerde coupetekening van S11

Een volgende kuil is S25, een eerder rond spoor. In coupe had een bewaarde diepte van 16 cm.

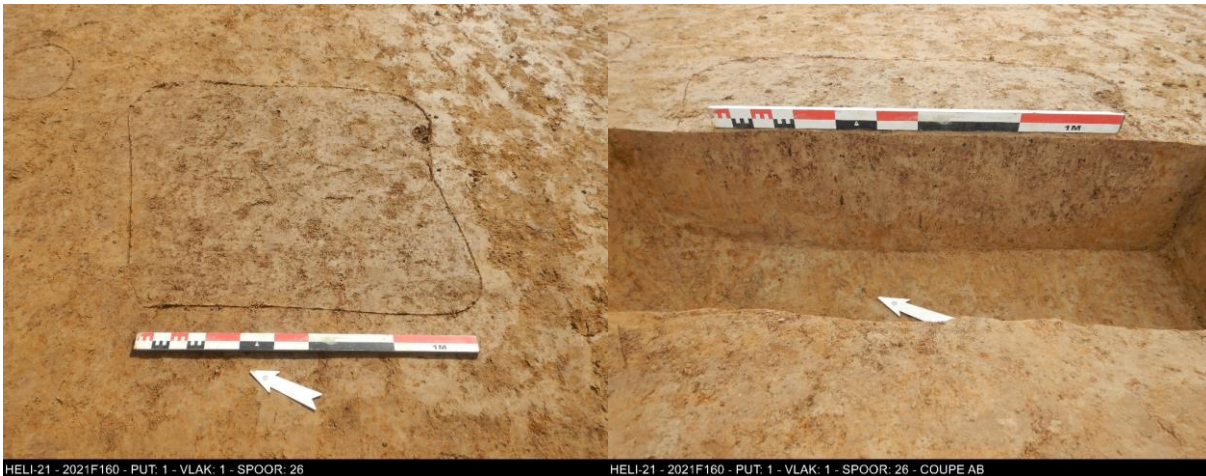

Figuur 45: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S25.

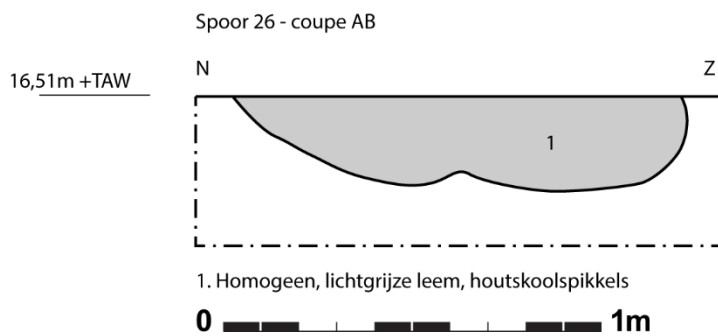

Figuur 46: Gedigitaliseerde coupetekening van S25

S26 bevond zich in de buurt van S25 en betrof een grote rechthoekige kuil waaruit ook wat vondstmateriaal kon worden gerecupereerd. De kuil was komvormig uitgegraven tot een diepte van ca. 26 cm onder het aangelegde archeologische vlak.

Figuur 47: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S26.

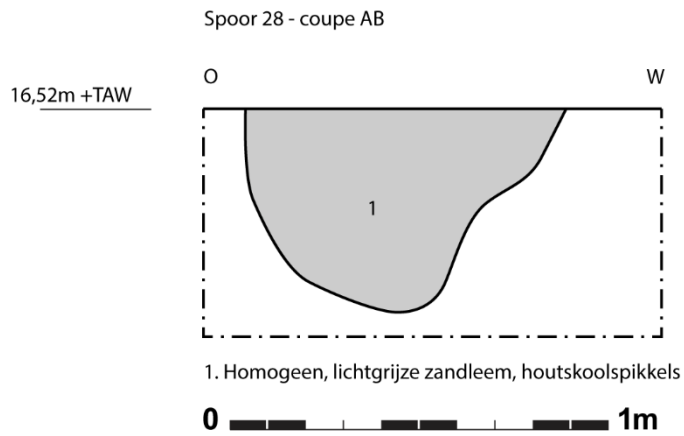

Figuur 48: Gedigitaliseerde coupetekening van S26

S28 bevond zich iets meer ten westen van S26 en kan vergeleken worden S25 qua uitzicht. Deze kuil was wel dieper uitgegraven dan de eerdere sporen, tot ca. 53 cm diep.

Figuur 49: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S28.

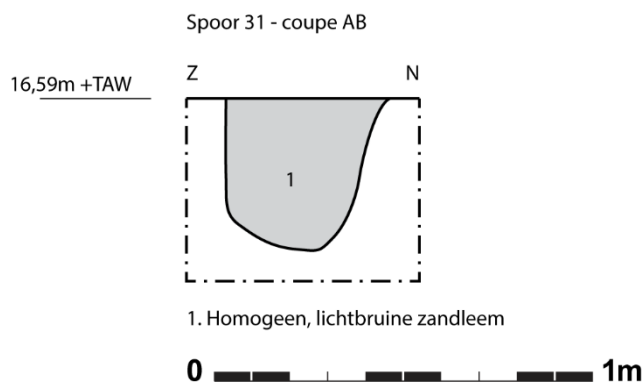

Figuur 50: Gedigitaliseerde coupetekening van S28

Meer naar het noorden bevond zich aan de westelijke rand van de opgravingszone, S31. Het gaat om een kleine kuil met een uitgegraven diepte van 40 cm. Ook hier is opnieuw de bruinigrijze vulling kenmerkend.

Figuur 51: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S31.

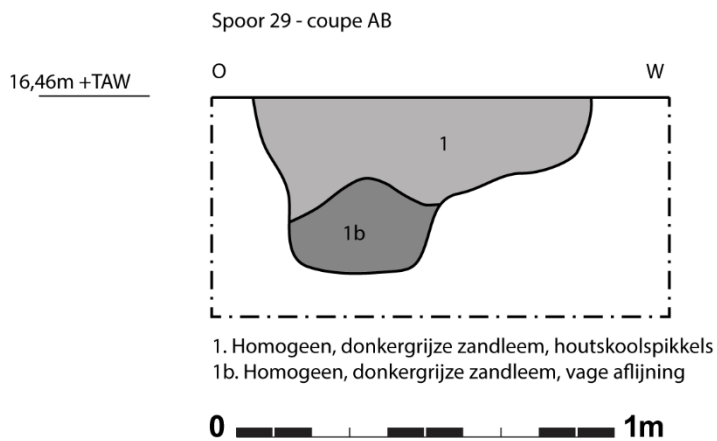
Figuur 52: Gedigitaliseerde coupetekening van S31

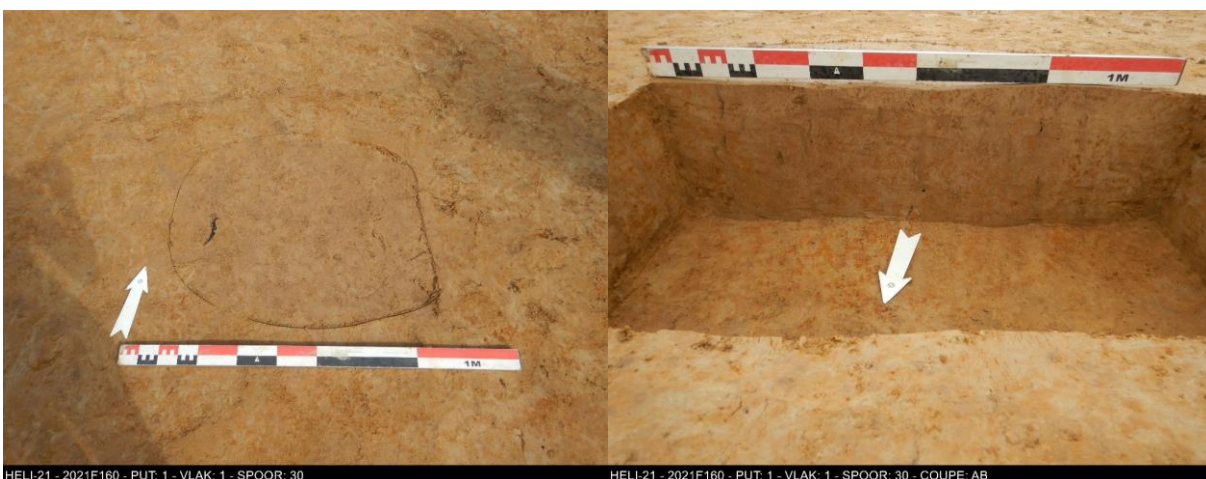
De twee laatste kuilen, S29 en S30 bevonden zich vlak bij elkaar. S29 had een bewaarde diepte van ca. 48 cm. De beide kuilen worden opnieuw gekenmerkt door een bleekbruine tot grijze vulling. Bij S29 zijn onderaan kleine houtskoolspikkels waar te nemen. Uit S30 kon aardewerk worden gerecupereerd.

Figuur 53: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S29.

Figuur 54: Gedigitaliseerde coupetekening van S29

Figuur 55: Vlakopname van (links) en coupe AB (rechts) op S30.

2.3.2.2.3 Natuurlijke verstoringen

Tijdens het veldwerk werden heel wat natuurlijke verstoringen aangetroffen.

2.3.3 Bespreking van de resultaten gekoppeld aan het uitgevoerde natuurwetenschappelijke onderzoek

2.3.3.1 Beschrijving van de analysemethoden en technieken

Greppel S14 werd bemonsterd voor een onderzoek aan botanische resten (zaden) en palynologische resten (pollen, sporen en niet-pollen palynomorfen zoals resten van schimmels en parasieten), evenals voor daterend ¹⁴C-onderzoek. De resultaten van dit onderzoek staan beschreven in Bijlage 1.

2.3.3.2 Beschrijving van de uitwerkingsmethoden⁶

a) Palynologisch onderzoek

Uit het ongezeefde bulkstaal is een substaal genomen voor palynologisch onderzoek is opgewerkt tot een pollenpreparaat volgens de standaardmethode van Erdtman. Hierbij is aan het staal een bekende hoeveelheid *markers*, te weten sporen van een in Vlaanderen zeldzame wolfsklauwensoort (*Lycopodium clavatum*), toegevoegd om de pollenconcentratie te bepalen. De opwerking is uitgevoerd onder leiding van M. Hagen van het Laboratorium voor Sedimentenanalyse van de Vrije Universiteit van Amsterdam).

Het pollenstaal is onderzocht met behulp van een doorvallend lichtmicroscop met vergrotingen tot 1000 maal (eventueel met fasecontrast), waarbij gebruik is gemaakt van determinatielectuur en de referentiecollectie van BIAx. Niet-pollen palynomorfen (NPP's) zoals resten van schimmels, zijn gedetermineerd met behulp van standaard NPP-determinatiewerken. Het palynologisch onderzoek is uitgevoerd door de F. Verbruggen.

vnr	wp	vlak	spoor	laag	context	ouderdom	labcode	volume	toegevoegde markers
6	1	1	14	1	greppel	IJZ/ROM	BX9972	6 ml	2 x 18.407

Figuur 56: Heule – Lijsternest, administratieve gegevens van het pollenstaal.

Vulling 1.1 van afbakeningsgreppel S14 is zeer arm aan pollen en sporen, die over het algemeen slecht geconserveerd zijn. Vermoedelijk is het overgrote deel van de oorspronkelijke aanwezige resten vergaan. Het talrijkst zijn varens sporen, zowel die van het niervaren-type, dat geproduceerd wordt door tal van varens (waaronder moerasvaren, kamvaren en mannetjesvaren), alsook die van eikvaren. In de vulling is zeer sporadisch pollen van granen gevonden, evenals een ascospore van de mestschimmel menhirzwammetje die zou kunnen duiden op de aanwezigheid van mest in of nabij de greppel. Een palynologische analyse aan deze greppel bleek door de zeer lage en slechte conservering niet mogelijk.

b) Botanisch macrorestenonderzoek

Van het bulkstaal is een klein volume ongezeefd materiaal apart genomen ten behoeve van het palynologisch onderzoek of toekomstig andersoortig onderzoek. Daarna is het bulkstaal in het

⁶ Overgenomen uit Verbruggen 2021.

laboratorium van BIAx met leidingwater gezeefd over een serie zeven met maaswijdten van 4, 2, 1, 0,5 en 0,25 mm.

De zeefresiduen zijn onderzocht met behulp van een opvallend-lichtmicroscop met een vergroting van maximaal 50 maal. De botanische macroresten zijn gedetermineerd volgens standaardwerken en met behulp van de referentiecollectie van BIAx. Het macrorestenonderzoek is uitgevoerd door F. Verbruggen.

vnr	werkput	vlak	spoor	laag	context	ouderdom	volume
6	1	1	14	1	greppel	IJZ/ROM	4 l

Figuur 57: Heule – Lijsternest, overzicht van het macrorestenstaal.

Het macrorestenstaal is zeer arm aan botanische macroresten. Er is slechts een onverkoold fragment van een hazelnootdop gevonden evenals een onverkoold zaadje van zwarte nachtschade. Bovendien zijn in het staal enkele tientallen fragmenten houtskool aanwezig, een mosselfragmentje, een zeer klein fragmentje van een eierschaal en aardewerk. De uiterst lage concentratie macroresten in dit bulkstaal van de greppel maakt het staal bijgevolg ongeschikt voor vervolgonderzoek.

c) Daterend onderzoek

Uit de zeefresiduen van het bulkstaal is door de auteur geschikt materiaal geselecteerd ten behoeve van daterend radiokoolstof (^{14}C) onderzoek. Het geselecteerde materiaal werd ingestuurd naar het Poznan Radiocarbon Laboratory te Poznan, dat onder leiding staat van Prof. hab. T. Goslar.

Het onverkoolde fragment van de hazelnootdop werd ingestuurd ter datering. Hiervoor werd een datering in de Nieuwe tijd of zelf recenter verkregen: 165 ± 30 BP. Het aangetroffen aardewerk dateert echter uit de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode. Mogelijk is de hazelnootdop *intrusief*?

d) Conclusie

Laag 1 van (afbakenings)greppel S14 bevat te weinig botanische resten om een analyse aan pollen of macroresten toe te laten.

2.3.3.3 Beschrijving van de vondsten die op basis van selectie bij het assessment verder onderzocht werden

Uit enkele van de kuilen alsook één van de greppels kon aardewerk en bouwmetaal worden gerecupereerd. Dit aardewerk werd bestudeerd en enkele van de scherven werden nadien ingetekend op millimeter papier en ook gedigitaliseerd (cfr. assessment).

Uit één van de greppels werd een staal genomen voor verder natuurwetenschappelijk onderzoek.

2.3.3.4 Beschrijving en analyse van de vondstcategorieën

Er werd aardewerk, metaal en bouwmetaal aangetroffen. De vondsten werden bestudeerd door M. Lefere (met advies van S. Vanhoutte). Nadien werden enkele scherven gefotografeerd, ingetekend en gedigitaliseerd door E. Vandewalle. Alle vondsten werden geteld en gewogen en in een splitslijst ingevoerd. Tijdens het veldwerk werden alle vondsten reeds voorzien van een

vondstenkaartje en deze werden op hun exacte locatie ingemeten met behulp van een RTS. Alle vondsten werden correct verpakt volgens vondstcategorie.

2.3.3.5 Beschrijving van de typologische, chronologische en ruimtelijke indeling van de vondsten

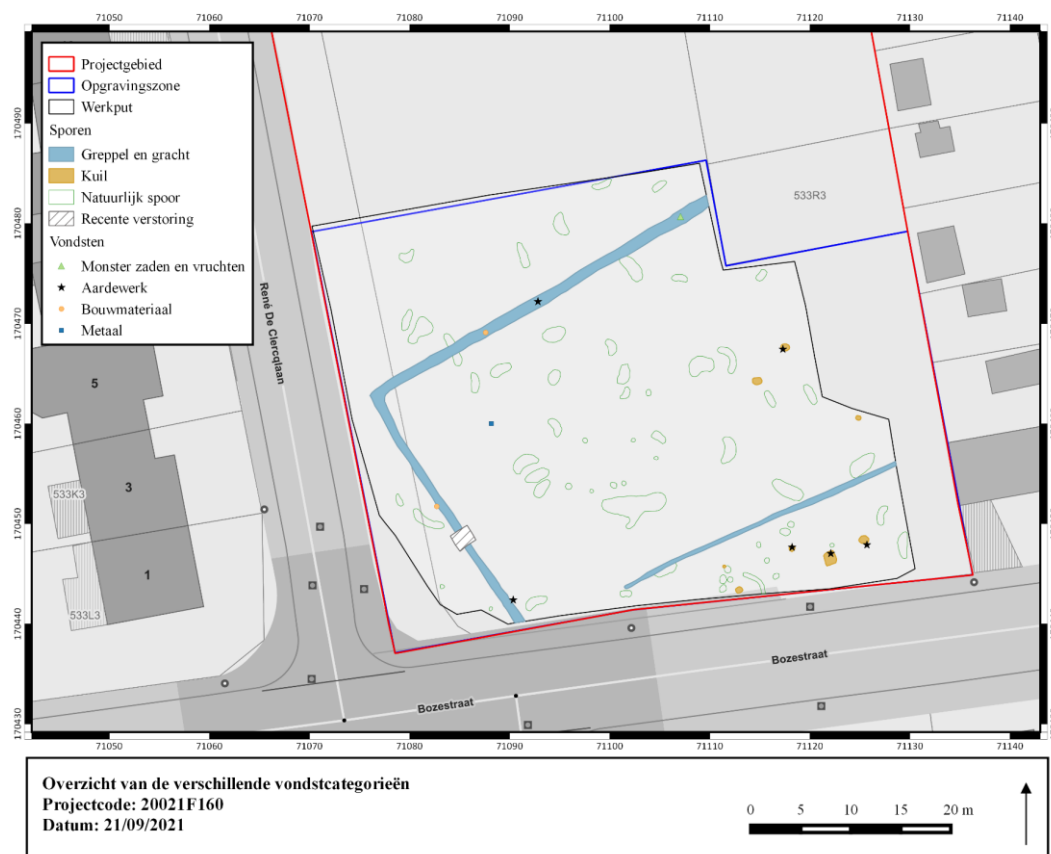
Het aangetroffen aardewerk kan gedateerd worden vanaf de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode. Er werd zowel handgevormd als gedraaid aardewerk aangetroffen, alsook bouw materiaal.

Code	Categorie	Aantal
AW	Aardewerk	7
BOUWMAT	Keramisch bouw materiaal	1
MX	Metaal	1
MZ	Zadenmonster voor botanisch onderzoek	1

Tabel 7: Overzicht en aantallen van de verschillende vondstcategorieën.

Het gaat onder meer om wandscherf van een amfoor van het type Dressel 20, alsook 2 bodemfragmenten van een dolium, enkele scherven van een kommetje en een voorraadpot. Bij het bouw materiaal gaat het om fragmenten van een *imbrex* en *tegula*.

Ook werd 1 staal genomen in functie van natuurwetenschappelijk onderzoek: het gaat hierbij om het bekomen van een absolute datering, alsook macrobotanisch onderzoek.

Figuur 58: Overzicht van de verschillende vondsten.

2.3.4 Datering en interpretatie van de archeologische site

2.3.4.1 Relatieve datering op basis van het sporen- en vondstenbestand

Op basis van de aangetroffen sporen kan vastgesteld worden dat er zich ter hoogte van het Lijsternest te Heule menselijke bewoning in het verleden heeft voorgedaan. Duidelijke gebouwplattegronden werden evenwel niet aangetroffen, maar het voorkomen van een afdraaiende greppel doet vermoeden dat het om een afbakeningsgreppel kan gaan. Deze kan een mogelijk erf of nederzetting omsluiten die zich net buiten het projectgebied bevindt. De aangetroffen sporen binnen het projectgebied slaan op enkele kuilen en 2 greppels. Voorts konden heel wat natuurlijke verkleuringen worden herkend.

2.3.4.2 Absolute datering op basis van de vondsten

Het aangetroffen vondstmateriaal laat toe om de site te dateren vanaf de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode.

2.3.4.3 Absolute datering op basis van natuurwetenschappelijke dateringstechnieken

Het materiaal voor de datering werd opgestuurd naar het Radiocarbon Laboratory te Poznan, waar de datering gekalibreerd werd met behulp van OxCal versie 4.4.2 aan de hand van de IntCal20 kalibratiecurve. Er werd een datering verkregen die verrassend genoeg in de Nieuwe Tijd gelegen is: 165 ± 30 BP. Vermoedelijk werd de datering uitgevoerd op intrusief materiaal.

2.3.4.4 Absolute datering op basis van historische bronnen

Voor het Lijsternest te Heule zijn maar weinig historische bronnen beschikbaar. Op de kaart van Ferraris is akkerland zichtbaar ter hoogte van het projectgebied. Ook op de andere historische en cartografische bronnen is enkel onbebouwd gebied te zien. De aangetroffen sporen ter hoogte van het Lijsternest zijn te oud om voor te komen op de historische kaarten.

2.3.4.5 Tafonomische opbouw en formatie van de archeologische site

De oudst aangetroffen vondsten kunnen gedateerd worden vanaf de later ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode. Het gaat om handgevormd en gedraaid aardewerk, alsook wat bouw materiaal.

2.3.5 Synthese

2.3.5.1 Gemotiveerde interpretatie van de vondsten, vondstcategorieën, sporen, spoorcombinaties, spoorcategorieën, archeologische structuren, en activiteitenzones

Tijdens de uitgevoerde opgraving aan het Lijsternest te Heule werden verschillende sporen en vondsten aangetroffen. Op basis van de vondsten kan dit alles gedateerd worden in de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode. De aangetroffen sporen bestaan uit een aantal kuilen en 2 greppels. Één van deze greppels maakt een hoek en kan dus vermoedelijk geïnterpreteerd worden als afbakeningsgreppel. Naar alle waarschijnlijkheid bevindt er zich net buiten het projectgebied een erf of nederzetting met mogelijke hoofdgebouwen. Binnen het projectgebied konden echter geen archeologische structuren herkend worden. Daarnaast konden ook heel wat natuurlijke verstoringen herkend worden.

2.3.5.2 Confrontatie van de bevindingen met eerder uitgevoerd onderzoek

Tijdens het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek werd een site met een mogelijke gebouwplattegrond uit de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode aangesneden. Tijdens het vervolgonderzoek echter bleek dat het voornamelijk natuurlijke verkleuringen betrof. Er werden enkele kuilen herkend alsook 2 greppels. Een gebouwplattegrond of andere archeologische sporencombinatie kon helaas niet worden herkend.

2.3.5.3 Verwachtingen ten aanzien van nog niet opgegraven archeologisch erfgoed op het onderzochte terrein

Er wordt geen archeologisch erfgoed meer verwacht binnen het projectgebied. Dit is volledig archeologisch onderzocht.

2.3.5.4 Besluit

Tijdens de opgraving die werd uitgevoerd aan het Lijsternest te Heule werden enkele sporen aangetroffen. Het gaat hierbij om enkele kuilen, 2 greppels en verschillende natuurlijke sporen. Op basis van het eerder uitgevoerde proefsleuvenonderzoek werd een gebouwplattegrond verondersteld, deze werd tijdens het vervolgonderzoek echter niet aangetroffen. In de aangetroffen sporen kon geen duidelijke sporencombinatie worden herkend. Één van de 2 aangetroffen greppels kan mogelijk geïnterpreteerd worden als afbakeningsgreppel. De vermoedelijke nederzetting of erf bevond zich waarschijnlijk net buiten het projectgebied.

2.3.5.5 Belang en betekenis van de archeologische site binnen de bestaande kennis

De site toont de menselijke aanwezigheid aan in Heule en nabije omgeving. De exacte aard van de menselijke aanwezigheid kan niet aangetoond worden, maar mogelijk gaat het om een klein erf of nederzetting met enkele (hoofd)gebouwen.

2.3.5.6 Zones waar geen archeologisch erfgoed aanwezig is.

Zoals eerder aangegeven werd de volledige advieszone opgegraven. Bijgevolg zijn er binnen het projectgebied geen zones waar nog archeologisch erfgoed wordt verwacht.

2.3.6 Beantwoording van de onderzoeksvragen

Hierbij kunnen de volgende onderzoeksvragen beantwoord worden (overgenomen uit verslag van resultaten van het proefsleuvenonderzoek met code 2021A154):

- Hoe is de bodemopbouw en heeft dit invloed op de bewaring van de sporen?
Zie 2.3.1.3.4

De bodemopbouw is vrij eenvoudig. Het referentieprofiel bestaat uit 3 lagen: een ABC-opbouw. De A-horizont heeft een dikte van ca. 30 cm en bestaat uit donker bruingrijze zandleem. Daaronder bevindt zich een B-horizont met een dikte die varieert tussen ca. 10 en 20 cm. Deze B-horizont is lichtbruin van kleur en vertoont weinig inclusies. De daaropvolgende C-horizont is donkergeel van kleur en bestaat uit lemige zandleem. Bioturbatie is eveneens waar te nemen. De archeologische sporen zijn mogelijk waar te nemen in de B-horizont, maar vaak pas goed leesbaar in de C-horizont. Bij het aanleggen werd aangelegd op de B-horizont en nadien verdiept tot het gewenste leesbare sporenniveau.

- Stammen de archeologische sporen en artefacten uit één of meerdere perioden?
De aangetroffen sporen dateren op basis van het aangetroffen aardewerk vermoedelijk uit de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode.
- Wat is de aard van de archeologische site, sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten, ...)?
Er werden enkele kuilen aangetroffen alsook 2 greppels en meerdere natuurlijke verstoringen. Één van de aangetroffen grachten kan vermoedelijk als afbakeningsgreppel geïnterpreteerd worden. Duidelijke sporen van bewoning, zoals gebouwen, bijgebouwen of waterhoudende structuren werden niet aangetroffen.
- Zijn er (gebouw)structuren herkend en maken deze deel uit van één of meerdere erven?
Neen.
- Indien er gebouwen werden herkend, zijn die binnen de gekende typologieën in te passen? En hoe verhouden ze zich tot de bouwtraditie binnen de regio voor deze periode?
Niet van toepassing.
- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit dezelfde periode of heeft de site een afwijkend karakter?
In de buurt werden al enkele sites uit deze periode opgegraven. Echter gezien de afwezigheid van duidelijke gebouwen is het moeilijk om vergelijkingen te maken.
- Is er tijdens de archeologische opgraving informatie verkregen over de vegetatie binnen en rond de site en wat zegt dit over de menselijke activiteiten in de omgeving?
Het natuurwetenschappelijk onderzoek leverde te weinig resultaten op om hierop een gedegen antwoord te kunnen formuleren.
- Hoe past de materiële cultuur binnen de gekende typologieën van de regio?
Het aangetroffen aardewerk is regionaal geproduceerd.
- Kan op basis van de aangetroffen sporen een verwachtingspatroon voor de omliggende percelen opgemaakt worden?
Vermoedelijk bevindt het bijbehorende erf of de bijbehorende nederzetting zich ten buiten het projectgebied, ten zuiden ervan. De archeologische verwachting voor die percelen is bijgevolg vrij hoog tot hoog.

2.3.7 Samenvatting van het onderzoek voor een gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van de aanleg van een verkaveling aan het Lijsternest te Heule werd een bureaustudie (2018D254) uitgeschreven waarna een aantal vooronderzoeken werden uitgevoerd binnen het projectgebied. Het gaat om een waarderend en verkennend bodemonderzoek (2020^E128). Daarnaast werd ook een landschappelijk bodemonderzoek (2020^E126) en proefsleuvenonderzoek (2021A154) uitgevoerd. Dit alles toonde de menselijke aanwezigheid in het verleden op het terrein duidelijk aan. Op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek werd een deel van het projectgebied geselecteerd voor vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving. De aanwezigheid van een gebouwplattegrond

werd vermoed. Echter tijdens de opgraving bleek dat de meeste van de aangeduide sporen als natuurlijk konden worden geïnterpreteerd. Er werden enkele kuilen aangetroffen alsook 2 greppels. Één van deze greppels kan als afbakeningsgreppel worden aangeduid. Het vermoedelijke erf of de nederzetting waarvoor hij de afbakening vormt, zal zich net buiten het projectgebied bevinden, namelijk iets meer naar het zuiden of zuidwesten. Op basis van het weinige aangetroffen aardewerk kan de site gedateerd worden vanaf de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode.

2.3.8 Samenvatting van het onderzoek voor een niet-gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van de aanleg van een verkaveling aan het Lijsternest te Heule werd een bureaustudie (2018D254) uitgeschreven waarna een aantal vooronderzoeken werden uitgevoerd binnen het projectgebied. Het gaat om een waarderend en verkennend bodemonderzoek (2020^E128). Daarnaast werd ook een landschappelijk bodemonderzoek (2020^E126) en proefsleuvenonderzoek (2021A154) uitgevoerd. Dit alles toonde de menselijke aanwezigheid in het verleden op het terrein duidelijk aan. Op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek werd een deel van het projectgebied geselecteerd voor vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving. De aanwezigheid van een gebouwplattegrond werd vermoed. Echter tijdens de opgraving bleek dat de meeste van de aangeduide sporen als natuurlijk konden worden geïnterpreteerd. Er werden enkele kuilen aangetroffen alsook 2 greppels. Één van deze greppels kan als afbakeningsgreppel worden aangeduid. Het vermoedelijke erf of de nederzetting waarvoor hij de afbakening vormt, zal zich net buiten het projectgebied bevinden, namelijk iets meer naar het zuiden of zuidwesten. Op basis van het weinige aangetroffen aardewerk kan de site gedateerd worden vanaf de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode.

2.4 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

COOLS, A., 2009, *Inpakken; een kunst. Het verpakken van archeologische vondsten*, Onroerend Erfgoed Brussel.

HEIRMAN, F. & WILLAERT, A., 2020, *Lijsternest (Kortrijk, West-Vlaanderen). Archeologienota. Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek*, onuitgegeven rapport, Ruben Willaert nv, Sint-Michiels.

LEGRAND, P. & LEEMANS, S., 2021, *Verslag van resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek. HEULE LIJSTERNEST (prov. WEST-VLAANDEREN)*, onuitgegeven rapport, Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

LEEMANS S., 2021, *Verslag van resultaten van het waarderend booronderzoek. HEULE LIJSTERNEST (prov. WEST-VLAANDEREN)*, onuitgegeven rapport Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

MESTDAGH, B., 2021, *Verslag van resultaten van het verkennend booronderzoek. HEULE LIJSTERNEST* (prov. WEST-VLAANDEREN), onuitgegeven rapport Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

MESTDAGH, B., 2021, *Verslag van resultaten van het proefsleuvenonderzoek HEULE LIJSTERNEST* (prov. WEST-VLAANDEREN), onuitgegeven rapport Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

2.5 Bijlagen

2.5.1 Verslag van het natuurwetenschappelijk onderzoek

Zie Bijlage 1

2.5.2 ¹⁴C-dateringen

HELI21 V6

Poz-145547

165 ± 30 BP

2.5.3 Dagrapporten

Maandag 05/07/2021

Aanwezig: Marie Lefere (erkend archeoloog/projectleider), Iris Vanhecke

Weer: 's morgens af en toe zware regenbuien, na de middag warm en droog

Werken: afgraven teelaarde en starten aanleggen Werkput 1

Dinsdag 06/07/2021

Aanwezig: Marie Lefere (erkend archeoloog/projectleider), Branco Lannoy, Yelmer Debouck, Iris Vanhecke (RTS-verantwoordelijke)

Weer: zon

Werken: aanleg Werkput 1 + couperen Werkput 1 (veel natuurlijke sporen)

Woensdag 07/07/2021

Aanwezig: Marie Lefere (erkend archeoloog/projectleider), Branco Lannoy, Yelmer Debouck, Iris Vanhecke (RTS-verantwoordelijke)

Weer: bewolkt en zonnig maar ook warm

Bezoek: Luc Soens (heemkundige kring)

Werken: Aanleg Werkput 1, greppel S14 draait af naar oosten.

Donderdag 08/07/2021

Aanwezig: Marie Lefere (erkend archeoloog/projectleider), Branco Lannoy, Yelmer Debouck, Iris Vanhecke (RTS-verantwoordelijke)

Weer: Zonnig

Kraan: dichten Werkput 1 en voorbereiden Werkput 2

Bezoek: Clara Thys

Werken: aanleg laatst stuk Werkput 1, couperen en afwerken sporen. Einde opgraving.

2.5.4 Sporenlijst

Zie Bijlage 2

2.5.5 Vondstenlijst

Zie Bijlage 3

2.5.6 Monsterlijst

Zie Bijlage 4

2.5.7 Fotolijst

Zie Bijlage 5

2.5.8 Foto aardkundig profiel

HELI-21 - 2021F160 - PUT: 1 - VLAK: 1 - PROFIEL: 2